

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad

291 88 Kristianstad

044 250 30 00

www.hkr.se

Examensarbete, 15 hp, för
Kandidatexamen i företagsekonomi: Redovisning och revision
VT 2021

Implementationsprocessen av IFRS 9 hos företag inom den svenska finansiella sektorn

Tomas Pettersson och Anthony Tran

Författare

Tomas Pettersson och Anthony Tran

Titel

Implementationsprocessen av IFRS 9 hos företag inom den svenska finansiella sektorn

Handledare

Maria Bengtsson

Examinator

Caroline Pontopiddan

Sammanfattning

Tidigare forskning har fokuserat på varför företag implementerar IFRS 9 och vad för effekter som tillkommer. Men det är få studier som diskuterar implementeringsprocessen av IFRS 9. IFRS 9 ersätter den gamla IAS 39. Detta har lett till att redovisningen har bytt från regelbaserad till principbaserad.

Studiens syfte är att ta reda på implementeringsprocessen av IFRS 9 hos företag inom den svenska finansiella sektorn. Ämnet är relativt nytt då IFRS 9 var obligatoriskt för börsnoterade företag år 2018. Det är relativt få studie inom området och ännu färre hur processen fungerar. För att utföra studiens syfte har vi använt oss av intervju som primär data och dokument som sekundär data. Studien bygger sig på *process theory* som förklarar förändringsprocessen inom en organisation.

Studiens resultat visar att implementeringsprocessen på de flesta verksamhet har varit relativt lika. Ett stort fokusområde har varit på klassificering och värdering av tillgångar och nedskrivning. Däremot har det skett på olika grad beroende på vilken bransch som har tagit åt sig IFRS 9. Banker har haft ett stort fokus på nedskrivningar medan företag som vill uppnå den legala delen har hållit sig endast till klassificering och värdering av tillgångar. Studiens bidrag har varit att skapa en bättre förståelse av implementeringsprocessen av IFRS 9 och framtida implementeringsprocess.

Ämnesord

IFRS 9, implementeringsprocess, redovisning, IAS 39, finansiella sektorn

Authors

Tomas Pettersson and Anthony Tran

Title

The implementation process of IFRS 9 for companies in the Swedish financial sector

Supervisor

Maria Bengtsson

Examinator/Examiner

Caroline Pontopiddan

Abstract

Previous research has focused on why companies have adopted IFRS 9 and what effects it has. However, few studies discuss the implementation process of IFRS 9. IFRS 9 replaces the old IAS 39 standard. This has led to the accounting being changed from rule-based to principle-based.

The purpose of the study is to find out the implementation process of IFRS 9 for companies in the Swedish financial sector. The subject is relatively new as IFRS 9 was mandatory for listed companies in 2018. There are relatively few studies in that area and even fewer pm how the process works. To carry out the purpose of the study, we have used interviews as primary data and documents as secondary data. The purpose of the study is based on process theory that explains the changes within a company.

The results of the study show that the implementation process on most businesses has been relatively similar. A large focus area has been on classification and valuation of assets and impairment. On the other hand, this has occurred on varying degrees depending on which industry has adopted IFRS 9. Banks have had a strong focus on impairment, while companies that just want to achieve the legal part have only adhered to the classification and valuation of assets. The study's contribution has been to create a better understanding of the implementation process of IFRS 9 and any future implementation processes.

Keywords

IFRS 9, implementation process, accounting, IAS 39, financial sector

Förord

Vi vill uttrycka vår uppskattning till de personer som har tagit sin tid för att ge feedback till vårt arbete. Vi vill även tacka Högskola Kristianstad för tillgång till deras material för att kunna utföra vår kandidatuppsats. Främst vill vi ge ett stort tack till vår handledare Maria Bengtsson som har hjälpt under hela resan och gett oss den insikten vi behöver för att klara kandidatuppsatsen.

Vi vill även tacka alla respondenter som har varit delaktiga i vårt studie och bidragit med värdefulla information till vår uppsats. Slutligen ett stort tack till vänner och familjer som har stöttat oss och gett oss den energin vi behöver för att klara kandidatuppsatsen.

Ett stort tack!

Kristianstad, 26 maj 2021

Tomas Pettersson

Anthony Tran

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	1
1.1 BAKGRUND	1
1.2 PROBLEMATISERING	4
1.3 PROBLEMFÖRMULERING.....	5
1.4 SYFTE.....	5
2. STANDARD OCH DEN FINANSIELLA SEKTORN	6
2.1 FÖRÄNDRINGAR MELLAN IAS 39 OCH IFRS 9.....	6
2.1.1 Klassificering och värdering av finansiella tillgångar	6
2.1.2 Nedskrivning.....	7
2.1.3 Säkringsredovisning.....	9
2.2 FINANSIELLA SEKTORN	9
3. LITTERATURGRANSKNING OCH TEORI.....	10
3.1 LITTERATURGENOMGÅNG	10
3.1.1 Artikelsökning.....	10
3.1.2 Tidigare forskning	12
3.2 TEORIER FRÅN LITTERATURGRANSKNING	15
3.3 TEORIN FÖR VÅRT ARBETE.....	15
3.3.1 Working process.....	16
3.3.1.1 Operative process	16
3.3.1.2 Administrative process	16
3.3.2 Behavioral process.....	17
3.3.2.1 Decision-making process	17
3.3.2.2 Communication process	18
3.3.2.3 Organizational learning process.....	18
3.4 ANVÄNDNING AV TEORIN I STUDIEN.....	19
4. VETENSKAPLIG OCH EMPIRISK METOD	20
4.1 DEN VETENSKAPLIGA METODEN	21
4.1.1 Forskningsfilosofi.....	21
4.1.2 Forskningsstrategi.....	22
4.1.3 Forskningsansats.....	22
4.2 TIDIGARE METOD FRÅN LITTERATURGRANSKNING	23
4.3 EMPIRISKT TILLVÄGÅGÅNGSSÄTT	23
4.4 DATAINSAMLING, URVAL OCH GENOMFÖRANDE.....	24
4.4.1 Intervju	24
4.4.2 Dokumentation.....	25
4.4.3 Urval och genomförande	26
4.5 KVALITETSKRITERIER INOM FÖRETAGSEKONOMISK FORSKNING	28
4.5.1 Reliabilitet.....	28
4.5.2 Replikerbarhet.....	28
4.5.3 Validitet.....	29
5. EMPIRISKT RESULTAT	29
5.1 WORKING PROCESS	29
5.1.1 Operative process.....	30
5.1.2 Administrative process	31
5.2 BEHAVIORAL PROCESS	33
5.2.1 Decision-making process.....	33

5.2.2 <i>Communication process</i>	34
5.2.3 <i>Organizational learning process</i>	35
5.3 SAMMANFATTNING.....	36
6. ANALYS AV EMPIRI.....	37
6.1 WORKING PROCESS	38
6.1.1 <i>Operative process</i>	38
6.1.2 <i>Administrative process</i>	40
6.2 BEHAVIORAL PROCESS	42
6.2.1 <i>Decision-making process</i>	43
6.2.2 <i>Communication process</i>	45
6.2.3 <i>Organizational learning process</i>	45
6.3 SAMMANFATTNING.....	47
7. SLUTSATS.....	48
7.1 IMPLEMENTERINGSPROCESSEN AV IFRS 9	48
7.2 STUDIENS BIDRAG.....	50
7.2.1 <i>Teoretiska bidraget</i>	50
7.2.2 <i>Empiriska bidraget</i>	50
7.2.3 <i>Praktiska bidraget</i>	51
7.3 BEGRÄNSNINGAR OCH FRAMTIDA FORSKNING.....	52
REFERENSER	53
BILAGOR	57
BILAGA 1 INTERVJUGUIDE	57

1. Introduktion

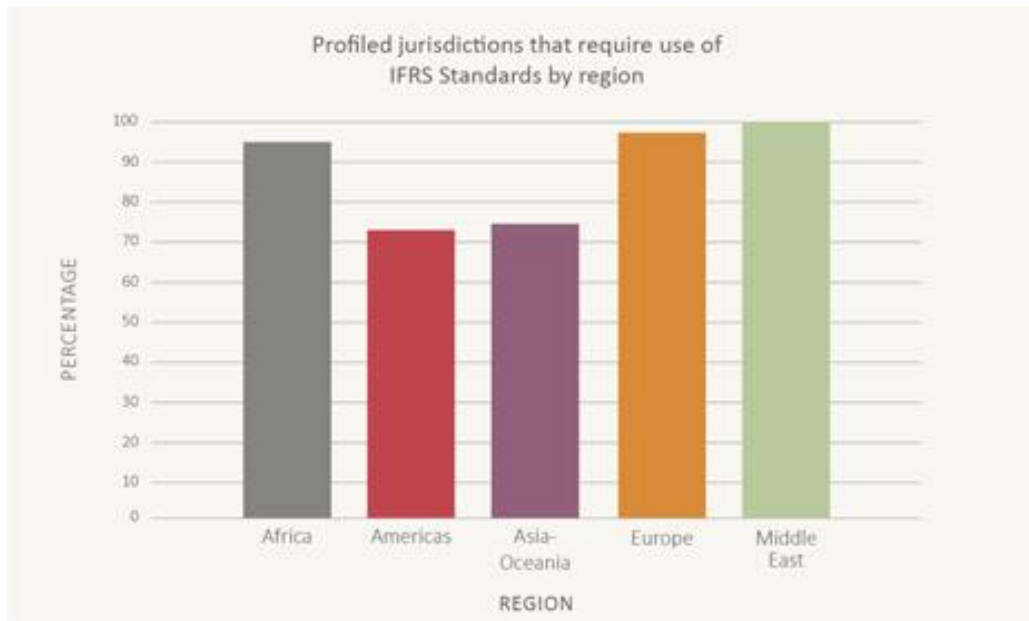
Följande kapitel innehåller en bakgrund där vi presenterar forskningsområdet, följt av en problematisering som berör arbetet. Slutligen presenteras problemformulering och syfte med uppsatsen.

1.1 Bakgrund

International financial reporting standards (IFRS) är en uppsättning av regleringar och standarder som avgör hur bokföringshändelser ska rapporteras i internationella organisationers finansiella rapporter (IFRS Foundation, 2021). IFRS utges av redovisningsexperter från organisationen *International Accounting Standards Board* (IASB). IASB utvecklar de internationella standarderna i allmänhetens intresse, högkvalitativa redovisningsstandarder som är lättbegripliga, genomförbara och globalt accepterade (Deegan & Unerman, 2006). IFRS blev obligatoriskt den 1 januari 2005 av EU med syfte till att skapa en högkvalitativ, globalt accepterad redovisningsstandard (Deloitte, 2021). Alla börsnoterade företag inom EU behövde därmed redovisa enligt IFRS (European Commission, 2021). Hittills har idag 166 länder implementerat IFRS. Utav de 166 länder som har implementerat IFRS är 44 av dem från Europa, vilket motsvarar 90% av hela Europa (IFRS Foundation, 2021). Figur 1 visar hur stor andel av alla företag i en viss världsdel som använder sig av IFRS.

Figur 1

Kontinenter som använder IFRS

Källa: IFRS Foundation (2021)

Finansiella rapporter är en viktig del för intressenterna och kan vara helt avgörande vid framtida ekonomiska beslut (Visma, 2021). I Sverige ska alla företag som är registrerade i Bolagsverket, upprätta finansiella rapporter. Beroende på bolagets storlek, omsättning och användare kan de finansiella rapporterna upprättas enligt olika redovisningsregelverk. I Sverige kan bolag rapportera enligt de svenska standarderna K1, K2, K3, K4 eller de internationella standarderna, IFRS. De finansiella rapporterna för börsnoterade företag måste hålla sig till de internationella standarderna medan de små och olistade företagen kan frivilligt välja mellan de svenska och internationella standarderna (Grant Thornton, 2021). Rapporterna ska på bästa möjliga sätt skapa en rättvisande bild av bolagets finansiella ställning som således kan skapa trovärdighet för intressenterna i deras beslutsfattande. IASB som utvecklar de internationella standarderna reviderar kontinuerligt IFRS/IAS standarderna för att ersätta tidigare *international accounting standards* (IAS). IAS är standarder publicerad av *International accounting standard committee* (IASC) som var aktiv år 1973 till 2001. Efter IASC tid omorganiserade de sig till IASB och reviderar därefter gamla IAS standarder (Deloitte, 2021). En av dessa gamla standarder som blev nyligen reviderad är IAS 39.

Standarden IAS 39 *Financial instruments: Recognition and Measurement* blev introducerad år 1999 av IASC (IFRS Foundation, 2021). Standarden hanterar finansiella instrument och blev obligatorisk för noterade bolag år 2005. IAS 39 har fått väldigt mycket kritik sedan den blev presenterad och har även blivit anklagad för att ha varit en bidragande faktor till finanskrisen år 2008. Den globala krisen hade sin början i den amerikanska ränte- och bostadsmarknaden (Riksbanken Sverige, 2021). Verksamheter som utgav bolån uppmanade allt för många kunder att ta dyra huslån på felaktiga grunder. Samtidigt pågick det parallellt en nedgång av bostadsmarknaden och detta resulterade i en ökad risk för finansbolagen (SVT, 2021). En stor del av ett bolåns säkerhet är baserat på marknadsvärdet på bostaden och med en nedgång i värdet tappar finansbolaget viss säkerhet på lånet (Konsumenternas, 2021). Bankerna försökte därmed paketera om dessa lån och sålt dessa vidare till andra banker för att de medförde för höga risker. Finansmarknaden ingick en fas där flertalet banker satt med ett stort antal olönsamma lån. Amerikanska centralbanken försökte till en början hjälpa de finansiella verksamheter som sämst till för att undvika en finansiell kris. Problemet var dock att ingen ville förvärva den välkända banken Lehman Brothers och den 15 september 2008 ansökte bolaget att gå i konkurs. Konkursen i Lehman Brothers gjorde att det finansiella systemet kollapsade och ledde till finanskrisen som pågick mellan 2007–2010 (SVT, 2021).

Finansiella instrument och hur de ska värderas har varit en pågående diskussion under lång tid. Tiden finanskrisen inträffade värderades finansiella tillgångar med den tidigare standarden IAS 39. Nackdelen med denna standard var att tillgångarna endast värderades till rättvist värde vid anskaffningstillfället och blev efteråt inte omvärderat på balansdagen. Metoden för denna värdering ger inget rättvist värde då tillgången kan ha förlorat eller ökat i värde vid balansdagen. Problemet blir följaktligen att företag riskerar att värdera sina finansiella tillgångar till ett högre värde än marknadspriset. Experter spekulerar med anledning till detta att IAS 39 värderingssystem kan ha varit en av anledningarna till att finanskrisen skedde (Gornjak, 2017). År 2014 har IASB utfärdat IFRS 9 *financial instrument* för att officiellt ersätta IAS 39. Syftet med IFRS 9 blir således att öka säkerheten inom finanssektorn genom att göra bedömningar på framtida värde i stället för historiskt värde. Detta blev obligatoriskt för alla börsnoterade företag från och med 2018 (IFRS Foundation, 2021). IASB anser att IFRS 9 ska bidra till mer finansiell säkerhet och speciellt inom finanssektorn som primärt använder finansiella instrument i sin dagliga verksamhet.

1.2 Problematisering

Tidigare forskning visar att organisationer applicerade IFRS 9 först när det blev obligatoriskt. Studierna om IFRS 9 informerar om att IAS 39 är mer regelbaserad och IFRS 9 är mer principbaserad (Mojca Gornjak, 2017; Mechelli & Cimini, 2020). Regelbaserad redovisning håller sig till ett specifikt sätt medan principbaserad redovisning ger användaren mer frihet i sina tolkningar. Däremot innebär mer frihet även fler alternativ för den som utövar redovisningen och detta ställer således krav på en högre redovisningskompetens för att kunna noggrant utvärdera samtliga alternativ. Fördelen med principbaserad redovisning är att den även bättre anpassar sig i en innovativ sektor där det snabbt kan ske förändringar (Gornjak, 2017; Mechelli & Cimini, 2020). IFRS 9 ställer mer krav på professionell bedömning när tillgångar ska värderas till rättvist värde. Att redovisa till rättvist värde genom vinst eller förlust innebär att tillgången värderas till marknadspris på balansdagen. Regelbaserad redovisning ger användaren mindre frihet och befogenhet att anpassa redovisningen och gör den mindre flexibel.

Vid antagning och implementering av IFRS brukar tre frågor förekomma i turordning. Varför implementerar företag IFRS? Hur är processen och implementationen? Vad blir effekten? Det finns många forskningsansatser som besvara första frågan, vikten av IFRS, (Chua & Taylor, 2008; Deegan & Unerman, 2011; Kieso m.fl., 2020; Mackenzie m.fl., 2013) och tredje frågan, effekten av IFRS (Bodle m.fl., 2016; André m.fl., 2015; Chu m.fl., 2019; Byard m.fl., 2010). Men väldigt få studier har undersökt den andra frågan som undersöker implementeringsprocessen av IFRS.

Som tidigare nämnt implementerar företag IFRS för att man vill använda en högkvalitativ, globalt accepterad redovisningsstandard. Genom att skapa en gemensam redovisningsstandard ökar jämförbarheten och kvaliteten på redovisningen (IFRS Foundation, 2021). Däremot är inte allt positivt vid adoptering av IFRS. IFRS kan medföra väldigt höga kostnader när det kommer till att byta från ena regelverket till det andra. Personalen behöver utbildning för att utöva den nya IFRS regleringen vilket tar tid och kostar pengar (Weaver & Woods, 2015). Lin m.fl. (2018) argumenterar även att obligatorisk adoptering av IFRS bidrar mindre till ökad jämförbarhet i förhållande till de som konvergerar till IFRS. Trots det är det obligatorisk just för att krisen från år 2008 inte ska ske igen. IFRS regleringar finns för att öka jämförbarheten, transparens och minska informationsasymmetrin så att information är lättare att få tillgång till för intressenterna.

Effekten av IFRS beror mycket på hur väl etablerad ett land är (Morton, 2017). Ju mer väletablerat ett land är, desto mindre bidrar IFRS till transparens och jämförbarhet. Sverige som är ett väletablerat land och har ett relativt liknande regelverk som IFRS får en väldig lite ökning när de byter från antingen K3 eller K4 till IFRS. Studie av IFRS visar att det även förbättrar kvaliteten på rapporteringen (Christensen m.fl., 2013), ger en starkare legitimitet (Siciliano, 2019) och minskar informationsasymmetrin (Marton, 2017). Effekten av IFRS är ett väl undersökt ämne och blivit besvarat av många vetenskapliga undersökningar.

Det är däremot väldigt få studier på hur processen och implementeringen av IFRS fungerar samt hur det har påverkat de som använder standarden rent praktiskt. Det är viktigt och relevant att förstå implementeringsprocessen för IFRS 9 eftersom den har ändrat från regelbaserad standard, som förut var IAS 39, till en mer principbaserad standard. IFRS 9 som blev obligatorisk år 2018 är en av de senaste standarderna släppt av IASB och har därmed inte varit väl undersökt. Vikten av IFRS 9 (Bischof & Daske, 2016; Gornjak, 2017) och effekten av IFRS 9 (Halilbegovic m.fl, 2019; Marazuki m.fl, 2021) har varit studerade men implementeringsprocessen av IFRS 9 finns det ingen forskningsansats på inom Sverige. Eftersom IFRS 9 handlar om finansiella instrument är det finanssektorn som blir mest drabbad av effekten. Vi vill därmed undersöka hur finanssektor upplevt implementeringsprocessen vid bytet från IAS 39 till IFRS 9 inom Sverige.

1.3 Problemformulering

Hur har företag inom den finansiella sektorn upplevt implementeringen av IFRS 9 *financial instrument*?

1.4 Syfte

Syftet är att undersöka hur finanssektorn upplevt implementeringen av IFRS 9 *financial instruments*.

2. Standard och den finansiella sektorn

I detta kapitel kommer signifikanta skillnader mellan IAS 39 och IFRS 9 presenteras. Vidare kommer även en kort sammanfattning av finansiella sektorn presenteras och vilken funktionen den har i samhället.

2.1 Förändringar mellan IAS 39 och IFRS 9

För att kunna förstå implementationsprocessen av IFRS 9 måste vi först förstå vad som har förändrat från IAS 39 till IFRS 9. Det finns tre stora förändringar som skiljer IFRS 9 från IAS 39 som kommer fokuseras i vår undersökning som är klassificering och värdering av finansiella tillgångar, nedskrivning och säkringsredovisning. Dessa tre punkterna kommer vi kortfattat sammanfatta med hjälp av dokumentation från PWC, Deloitte, *IFRS foundation* och Sveriges riksbank.

2.1.1 Klassificering och värdering av finansiella tillgångar

När ett företag först redovisar en finansiell tillgång klassificeras den utifrån företagets affärsmodell för hantering av tillgången och tillgångens kontraktsmässiga kassaflödesegenskaper. Dessa egenskaper är upplupen kostnad, verkligt värde via övrigt totalresultat och verkligt värde via resultaträkning (IFRS foundation, 2021). För att ta reda på hur en tillgång ska värderas gäller följande:

- Upplupet anskaffningsvärde - en finansiell tillgång värderas till upplupet anskaffningsvärde om båda följande villkor är uppfyllda: tillgången hålls inom en affärsmodell vars mål är att hålla tillgångar för att samla in avtalsenliga kassaflöden och de avtalsmässiga villkoren för den finansiella tillgången ger upphov till på specifika datum till kassaflöden som endast är betalningar av kapital och ränta på utestående kapitalbelopp.
- Verkligt värde via övrigt totalresultat - finansiella tillgångar klassificeras och värderas till verkligt värde via övrigt totalresultat om de hålls i en affärsmodell vars mål uppnås genom att både samla in avtalsenliga kassaflöden och sälja finansiella tillgångar.

- Verkligt värde via resultaträkningen - alla finansiella tillgångar som inte innehas i någon av de två nämnda affärsmodellerna värderas till verkligt värde via resultatet.

Värdering av tillgångar i IFRS 9 skiljer sig lite från IAS 39. Enligt IAS 39 är det hur tillgångar klassificeras som avgör hur de ska mättas. Däremot är det tvärtom när det kommer till IFRS 9, grunden för hur tillgången är mätt är hur de klassificeras (Pwc, 2017). Det som även skiljer IFRS 9 från IAS 39 är om vissa villkor är uppfyllda kan en tillgång därefter behöva omvärderas. Detta kan exempelvis ske vid ökning eller minskning av en tillgång. Vid slutet av räkenskapsåret måste tillgången omvärderas till den verkliga värden som den har fluktuerat till. Detta för att ge en verklig bild på tillgångarnas värde (Deloitte, 2016). I tabell 1 presenteras skillnaden mellan IAS 39 och IFRS 9 vid klassificering och värdering.

Tabell 1

Jämförelse mellan IFRS 9 och IAS 39 vid klassificering och värdering

IFRS 9	IAS 39	
Classifications and measurement models	Classifications	Measurement model
Amortized Cost	Loans and receivables	Amortized Cost
FVPL	FVPL	FVPL
FVOCI	Available for sale	FVOCI
	Held to maturity	Amortized Cost

Källa: PWC (2017)

2.1.2 Nedskrivning

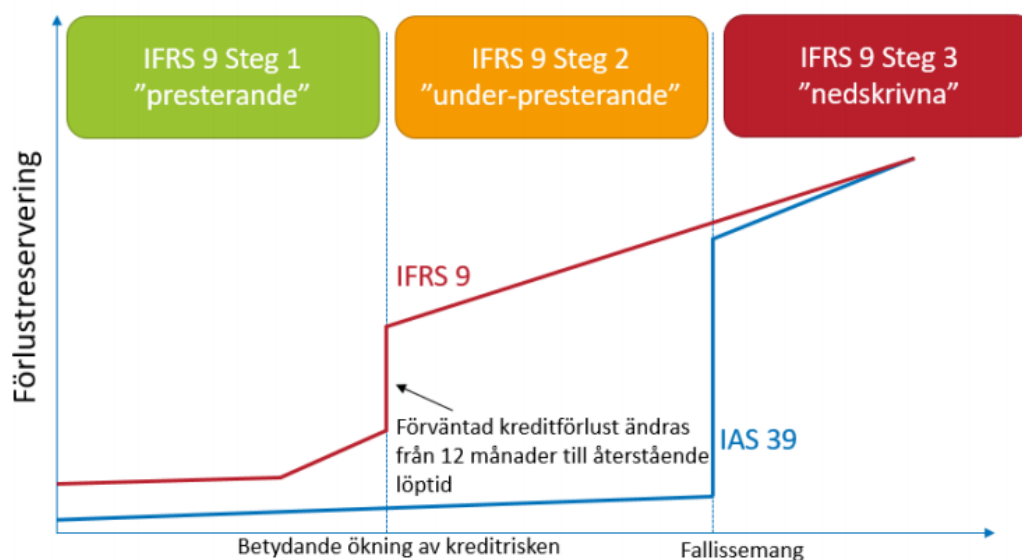
Den stora och den mer betydliga ändringen i IFRS 9 är hur de har ändrat nedskrivningar till ett mer framåtblickande nedskrivning. Detta framåtblickande nedskrivning kallas för *expected credit loss* (ECL) och påverkar för det mesta finanssektorn, främst banker (Sveriges riksbank, 2018). Alla banker utför en risk när de lånar ut pengarna. Risken som bankerna står för är att låntagaren inte kan betala tillbaka den skulden de är skyldiga. Om låntagaren inte kan betala och det verkliga värdet är lägre än det redovisade värdet, står bankerna inför faktiska

kreditförluster. Bankerna måste därför sätta ett belopp för att täcka de förväntade förluster vid utlåningen. Detta kallas kreditförlustreserv (Riksbank, 2018).

Den fundamentala förändringen i IFRS 9 är att de ska redovisa en uppskattning av förväntade kreditförluster baserad på en bred uppsättning av relevanta uppgifter som makroekonomiska förutsättningar. De förväntade kreditförlusterna ska redovisas utifrån risken att låntagaren inte kan betala under de 12 kommande månaderna eller för resterande av enhetens livslängd (PWC, 2017; Riksbank, 2018). Vikten på hur de förväntade kreditförlusterna skulle redovisas var inte lika stor i IAS 39. För IAS 39 skulle banker redovisa kreditförluster när det fanns ett objektivet belägg att en förlust har inträffat. Detta gjorde att kreditförluster redovisade för lite och för sent (Riksbank, 2018). Många har därför kritiserat IAS 39 som redovisningsmetod eftersom den kan ha varit en bidragande faktor som ledde till för finanskrisen 2008. Kreditförlustsreserver består av tre steg som beskriv nedan (se diagram 1).

Diagram 1

Kreditförlustsreservernas tre steg

Källa: Riksbanken, 2018

Vid steg 1 "presterande" görs en prövning av kreditrisken för en specifik fordran. Finns det ingen märkbar kreditrisk görs förväntade kreditförluster för 12 månader framåt. Steg 2 "under-presterande" innebär att fordran haft en ökning i kreditrisk. Skulle detta hända måste de förväntade kreditförlusterna göras på återstående löptid i stället för endast 12 månader. Steg 3 "nedskrivna" innebär att kreditrisken ökat så pass mycket att fordran helt måste nedskrivas och

blir därmed en konstaterad kreditförlust. I diagrammet presenteras även skillnad mellan IAS 39 och IFRS 9 och den grad av förlustreservering som måste göras.

2.1.3 Säkringsredovisning

Säkringsredovisning är också en av de tre stora förändringar inom IFRS 9. Den stora kritiken IAS 39 fick var att det var alldeles för komplex. Detta ledde till att många företag valde att inte ta upp säkringsredovisning i deras årsrapport. IFRS 9 har därför gjort en förenklad och finslipad version av säkringsredovisning så det blir lättare för företag att hantera sina risker (PWC, 2016). Precis som IAS 39 är säkringsredovisning fortfarande frivilligt man kan fortfarande vara gynnande. Om specifika kriterierna är uppfyllda kan säkringsredovisning göra det möjligt för ett företag att återspegla sin riskhanteringsverksamhet i de finansiella rapporterna genom att matcha vinster eller förluster på säkringsinstrument med förluster eller vinster på de riskexponeringar de säkrar (Deloitte, 2017).

2.2 Finansiella sektorn

Den finansiella sektorn har tre funktioner, den omvandlar sparande till investeringar, sprider risker och erbjuder effektiva betalningslösningar (Ekonomnifakta, 2018). De tre funktionerna utformas oftast som tjänster och erbjuds av banker och andra typer av kreditinstitut, försäkringsbolag eller investmentbolag (Swedishbankers, 2020). Finanssektorns storlek i Sverige är lite svår att uppskatta men enligt företagsregistret taget från Statistiska centralbyrån fanns det 22 051 företag som bedriver finans- och försäkringsverksamhet år 2020 (Ekonomi fakta, 2020). Följaktligen ökade Sveriges BNP med 3,8 procent och sysselsatte ungefär 95 000 personer år 2019. Bankerna utgör den största delen av finanssektorn i Sverige vid jämförelse av balansomslutning (Swedishbankers, 2020).

3. Litteraturgranskning och teori

Detta kapitel kommer gå igenom de vetenskapliga artiklar som vi har valt att använda inför vårt arbete. De vetenskapliga artiklarna kommer vara grunden i forskningen och kommer i sin tur klargöra läsarna till vårt syfte. Vidare kommer teorierna från tidigare forsknings diskuteras för att hitta en lämplig teori till vårt arbete. Slutligen kommer en förklaring om hur teorin kommer användas till vår studie.

3.1 Litteraturgenomgång

Kapitlet tar först upp processen att hitta relevanta artiklar som var användbara för arbetet. I andra delen presenterar vi en sammanfattning av den informationen vi hittat i de vetenskapliga artiklarna vi läst. Tredje delen av kapitlet består av skillnader mellan redovisningsstandarderna IAS 39 och IFRS.

3.1.1 Artikelsökning

För att hitta relevanta artiklar till vårt arbete använde vi ”IFRS”, “IFRS 9”, “adoption”, “mandatory” och “implantation” som nyckelord i Högskolan Kristianstads bibliotek. Nyckelorden vi valt i sökningsprocessen kändes lämpliga eftersom de direkt kan kopplas till artiklar där forskning gjorts på genomförandet av att införa IFRS som standard. Vid sökandet efter forskning på adoption, implementation eller mandatory adoption har vi fått bäst resultat på att söka endast på IFRS kombinerat med några av de nämnda nyckelorden. Anledningen till detta är att vi ville få bättre insikt i huruvida internationella standarder har fungerat i implementationsprocessen i allmänhet och inte direkt i anknytning med IFRS 9. Nyckelorden “IFRS 9” är där för att vi skulle lära oss mer om standarden medan nyckelorden “adoption”, “mandatory” och “implantation” användes för att få resultat på fördelar och nackdelar med den nya implementeringen av IFRS 9. Men eftersom väldigt få har använt sig av IFRS 9 innan 2018 och att det finns väldigt lite data om IFRS 9 efter 2018 har vi i stället använt oss av nyckelordet “IFRS” för att kunna få så mycket information som möjligt om adoptering av IFRS. Alla artiklar var även vetenskapligt granskade. Följande nyckelordkombinationer och resultat i sökprocessen presenteras nedan.

Tabell 2*Nyckelord och kombinationer*

Nyckelord	Antal träffar	Antal valda artiklar
IFRS 9 mandatory adoption	1539 träffar	4
IFRS 9 mandatory	2290 träffar	2
IFRS 9 implementation	324 träffar	2
IFRS 9 adoption	3163 träffar	4
IFRS 9	16 075 träffar	9
IFRS mandatory adoption	1975 träffar	2
IFRS mandatory	2876 träffar	1
IFRS implementation	364 träffar	0
IFRS adoption	4264 träffar	3
IFRS	21 810 träffar	6

Nyckelordskombinationen “IFRS 9 adoption” gav oss flest relevanta artiklar av alla möjliga kombinationer av nyckelord. Dessa artiklar hade ett primärt fokus på IFRS 9 *financial instruments*, dess effekt, implementation och historia. Som tidigare nämnts så är obligatorisk användning av IFRS 9 relativt nytt och detta kan vara en anledning till få undersökningar inom det specifika området. “IFRS 9” och “IFRS” med kombination av andra nyckelord gav ungefär samma resultat. Därför blev sökningarna med nyckelordet “IFRS 9” med 16 075 träffar det alternativet där vi hittade flest artiklar som handlade specifikt om IFRS 9. Totalt hittade vi 33

artiklar och som vi sedan betygsatte i en skala från 1 till 10 genom att endast läsa abstrakt. Betygen är baserade på hur betydelsefull informationen uppfattades för vårt arbete. Informationen är baserad på vårt personliga intryck och inte direkt baserad på logiskt resonemang. Allt under siffran 7 filterades bort vilket gav oss ett urval på 12 artiklar som vi följaktligen läste och sammanfattade i ett Excel-dokument.

3.1.2 Tidigare forskning

Gornjak (2017) jämförde IAS 39 och IFRS 9 genom en användning av *legitimacy theory* och kvalitativ metod. Hon argumenterar att det kommer bli svårt att implementera IFRS 9 eftersom den nya standarden är motsats till den gamla. Däremot är författaren positiv över den nya regleringen och anser ändringen till en fördel. Huian (2013), som använde *stakeholder theory* och kvalitativ metod, undersökte IFRS 9 när den väl var i provperiod och kom till samma slutsats som Gornjak (2017). En anledning till att det kan vara svårt att implementera IFRS 9 är för att IAS 39 är regelbaserad medan IFRS 9 är principbaserad. Som tidigare nämnts håller regelbaserad redovisning till ett specifikt sätt medan principbaserad redovisning ger användaren mer frihet att använda redovisning. Däremot innebär mer frihet även fler alternativ som i sin tur kräver mer utbildning för att kunna förstå varje alternativ. Marzuki m.fl (2021) som använde *institutional theory* och kvalitativ metod för att undersöka IFRS 9 i Malaysia argumenterar att IFRS 9 stärker relevans, tillförlitlighet, redovisning av finansiella instrument och identifiering av affärsmodeller. Däremot blev det en utmaning när det gäller trogen representation av verkligt värde, identifiering av finansiella instrument före redovisningskriterier och omfattningen av riskhanterings för att minska manipulationen vid identifiering av affärsmodeller. Gebhardt (2016) som undersökte effekten av IFRS i Grekland med användning av *legitimacy theory* och en mix av kvantitativ och kvalitativ forskningsmetod, kom fram till att nedskrivningar under IFRS 9 resulterar i en tidigare redovisning av förväntade kreditförluster.

Mechelli & Cimini (2020), som använde sig av *stakeholder theory* och kvantitativ metod, kom fram att IFRS 9 gynnar företag i länder med en hög kvalité av företagsstyrning och investeringsskydd. Farkas (2016), som höll sig till *stakeholder theory* och kvalitativ metod, påpekar även att inom banksektorn är det lättare att identifiera förväntade kreditförluster och att en tidig rapportering av förväntade kreditförlust ökar transparentet inom företaget. Sang-Giun

(2020), med användning av *institutional theory* och kvantitativa data, gjorde en studie på hur obligatorisk adoption av IFRS och hur detta påverkar bankernas kostnad för eget kapital. Sang-Giun upptäckte att kostnaden varierar beroende på institutionella aspekter och precis som Mechelli & Cimini (2020) påverkar investeringsskyddet även här. Högt investeringsskydd hjälper till att minska kostnaderna på eget kapital. En annan upptäckt han gjorde var att bankregleringen i landet har stor påverkan på det egna kapitalets kostnad. Länder med en stark banktillsynsmyndighet gör att kostnaden på eget kapital ökar efter adoption av IFRS. Följaktligen skriver han att rättsliga tillämpningar och fler upplysningskrav (noter) tillsammans minskar kostnaderna på eget kapital. Artikeln nämner huruvida institutionella aspekter, investeringsskyddet, bankregleringar och banktillsynsmyndigheterna påverkar vid adoptionen av IFRS. Johannes m.fl. (2018), som använde sig av *positive theory* och *agency theory* med kvalitativ metod, upptäckte i sin forskning att IFRS 9 bidrar till en mer objektiv och förutsägbar bild av finanssektorn. Forskningen gav också svar på att användare av den finansiella rapporten får ett bättre värde av den nya standardens krav på den finansiella rapportens innehåll.

När det kommer till adoptering av IFRS har både författarna Lin m.fl. (2018) och Horton m.fl. (2012) visat att jämförbarhet och informationsmiljön förbättras jämfört med *local GAAP*. Lin m.fl. utförde sin undersökning genom *institutional theory* och kvantitativ metod medan Horton m.fl. använde sig av *disclosure theory* och *institutional theory* med kvantitativ metod. Däremot argumentera Christensen m.fl. (2015), som använde sig av *positive accounting theory* och kvantitativa data, att i deras studie visar det sig att tjänstehantering minskar medan "timely loss recognition" ökar vid obligatorisk adoptering av IFRS. Christensen m.fl. (2015) menar att företag som frivilligt implementera IFRS upplever förbättringar medan företag som obligatoriskt implementera IFRS får en sämre effekt, specifikt banker. Det är många faktorer som kan leda till att en sämre effekt kan uppstå vid obligatorisk adoptering där en av anledningarna kan vara dålig förberedelse inför det. Se tabell 3 för sammanfattning.

Tabell 3*Sammanfattning av litteraturgranskning*

Författare	Titel	Journal	Teorier	Metod	Resultat
Mojca Gornjak (2017)	Comparison of IAS 39 and IFRS 9: The Analysis of Replacement	Journal of management, knowledge, and learning	Legitimacy theory	Kvalitativ	<ul style="list-style-type: none"> • Svår standard att implementera • Motsats till den gamla standarden • Optimistiskt över standarden
Alessandro Mechelli, Riccardo Cimini (2020)	The effect of corporate governance and investor protection environments.	Management and governance	Stakeholder theory	Kvantitativ	<ul style="list-style-type: none"> • Hög kvalitativa länder gynnar av IFRS 9 • Lågkvalitativa länder gynnar av IAS 39
Marziana Madah Marzuki m. fl. (2021)	Issues and challenges of IFRS 9 in Malaysian Islamic financial institutions	Islamic accounting and business research	Institutional theory	Kvalitativ	<ul style="list-style-type: none"> • IFRS 9 stärker relevans, tillförlitlighet, redovisning av finansiella instrument och identifiering av affärsmodeller. • Upplever däremot utmaningar
Zoltán Novotny-Farkas (2016)	IFRS 9 Expected Loss Approach with Supervisory Rules and Implications for Financial Stability	Accounting in Europe	Stakeholder theory	Kvalitativ	<ul style="list-style-type: none"> • Det är lättare att identifiera förväntade kreditförluster • en tidig rapportering av förväntade kreditförlust ökar transparenst inom företaget.
Rene Johannes, m.fl (2018)	The Preparation of Banking Industry in Implementing IFRS 9 Financial Instruments	International Journal of Economics and Financial Issues	Positive theory, agency theory	Kvalitativ	<ul style="list-style-type: none"> • IFRS 9 bidrar till en mer objektiv och förutsägbar bild av finanssektorn. • Gav bättre värde på den finansiella rapporten
Hans B. Christensen m.fl (2015)	Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes around IFRS Adoption?	European Accounting Review	Positive accounting theory	Kvantitativ	<ul style="list-style-type: none"> • Frivillig adoptering leder till förbättrat resultat • Tvingad adoptering ger en sämre effekt
Joanne Horton m.fl (2012)	Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment?	Contemporary accounting research	Disclosure theory	Kvantitativ	<ul style="list-style-type: none"> • informationsmiljön förbättras jämfört med local GAAP • Ju större IFRS är från local GAAP, desto större förbättring i informationsmiljön
Sang-Giun Yim (2020)	The Influence of IFRS Adoption	Sustainability	Positive accounting theory	Kvantitativ	<ul style="list-style-type: none"> • Hög investeringskydd → minskad kostnad på EK
Günther Gebhardt (2016)	Impairments of Greek government bonds under IAS 39 and IFRS 9: A case study	Accounting in Europe	Legitimacy theory	mix	<ul style="list-style-type: none"> • Nedskrivning under IFRS 9 resulterar till en tidigare förväntad kreditförlust

3.2 Teorier från litteraturgranskning

Teorierna som används i tidigare IFRS forskning har använt sig av *disclosure theory* (Horton m.fl, 2012), *legitimacy theory* (Gornjak, 2017; Gebhardt, 2016), *institutional theory* (Maruzuki m.fl, 2021; Horton m.fl, 2012), *stakeholder theory* (Farkas, 2016; Mechelli & Cimini, 2020), *positive theory* (Johannes m.fl, 2018), *positive accounting theory* (Christensen m.fl, 2015; Yim, 2020). De vanligaste teorierna som förekom i artiklarna var *legitimacy theory*, *positive accounting theory* i två artiklar, tre artiklar med *stakeholder theory* och *institutional theory* som återfanns i fem artiklar. Tidigare studier på IFRS har mestadels berört effekten eller anledningen till att övergå till att använda IFRS som redovisningsregelverk. Problemet med följande teorier är att många av dem förklarar vad för effekt följande adoptering har eller varför IFRS är så viktigt. Men det är väldigt få av dem redovisningsteorierna som förklarar specifikt hur processen går till eller hur det har upplevts inom företaget. Ursprungligen valdes den institutionella teorin som undersöker vad som kan påverka organisationer att ta vissa beslut. Problemet med den här teorin är att det inte förklarar hur själva implementeringsprocessen av IFRS 9 fungerar. Teorierna som har presenterats från den ursprungliga litteraturgranskningen anses därmed inte passande till vårt syfte. Detta resulterade i att det gjordes ytterligare en artikelsökning då vi lyckades hitta en lämplig teori för att besvara syftet. I följande delkapitel kommer en lämplig teori presenteras för vårt arbete.

3.3 Teorin för vårt arbete

En teori som oftast används inom psykologi men även kan modifieras och appliceras till organisation är *process theory* (Gervin, 1998). *Process theory* förklarar hur processen fungerar vid implementering och hur kommunikationen inom företaget har gått till. Teorin förklarar hur uppgifter och aktiviteter leder till företagets ändamål, både externt och internt. *Process theory* inom organisation kallas *organizational process* och är uppdelad i tre tillvägagångssätt. Den första är *working process* som håller sitt fokus på sekvenser av aktiviteter för att slutföra en uppgift. Den andra är *behavioural process* som handlar om hur folk agerar och interagerar vid exempelvis beslut-, kommunikation och inlärningsprocessen. Den tredje är *change process* som handlar om att analysera sekvenser av händelser över tid (Gervin, 1998). Vi anser att denna teori är användbar i uppsatsens syfte att undersöka implementeringsprocessen av IFRS 9. Teorin förklarar hur processen fungerar men även hur kommunikationen går till för att komma

till ändamålet. Eftersom *working process* handlar om sekvenser av aktiviteter och *behavioral process* handlar om beslutsfattande, kommunikation och inläring kommer vi därmed använda oss av detta perspektiv vid undersökning av implementeringsprocessen av IFRS 9.

3.3.1 Working process

Som tidigare nämnt handlar *working process* om sekvenser av aktiviteter som leder till att en uppgift blir slutförd. Olika avdelningar och funktionella grupper är sammanlänkade och tillsammans arbetar de mot det önskade resultatet. Dessa sekvenser av aktiviteter kallas processer och kan bli grupperad till två olika: operativa processer och administrativa processer. Operativa och administrativa processer har flera egenskaper. Båda involverar sekvenser av länkade, ömsesidigt beroende aktiviteter som tillsammans omvandlar ingångar till utgångar. Men hur de skiljer sig är vad som får utgångar de produceras (Gervin, 1998).

3.3.1.1 Operative process

Operative process är den processen var man skapar, producerar och levererar produkten och servicen som kunden önskar. Skicklig behandling av försörjningskedjan är beroende av organisationers prognoser och logistikprocesser. Framgångsrik produktutveckling är även direkt påverkad av en genomtänkt strategi- och planeringsprocess. Processen involverar mestadels personer med högre befattning inom organisationen. Anledningen till detta är att processen omfattar utvärdering av kvalitet samt revidering av processens utfall. Fokuset för den ansvarige blir att omforma processen således att den ökar kvaliteten, sänker kostnader eller på något sätt förbättra effekten för att uppnå önskat resultat. Teorin föreslår att den ansvarige bör designa en processkartläggning och datamodellering för att identifiera förbättringsmöjligheter (Gervin, 1998).

3.3.1.2 Administrative process

Administrative process är allt det administrativa som behövs för att företaget ska fortsätta. Exempel på administrativa processer är budgetering, planering och prestandamätning.

Administrativ process fokuserar på att få ut data och information. Till skillnad från operativa processer så brukar många bortse det administrativa processer. Det är mycket lättare att identifiera aktiviteter i en operativ process medan i en administrativ process är det svårare att identifiera aktiviteter. Ett exempel på en administrativ aktivitet kan vara möte, diskussion och undervisning. Teorin förklarar att de administrativa aktiviteterna är helt avgörande för den operativa processens framgång. Genom att identifiera varje aktivitet kan man sedan förbättra och stärka aktiviteten för att förändringen ska få en snabbare process (Gervin, 1998).

3.3.2 Behavioral process

Behavioral process grundar sig i organisationsteori och fokuserar på gruppdynamik och interaktionen mellan människor i en organisation. Teorin undersöker hur människor agerar utifrån ledarskapets önskemål att implementera nya arbetsprocesser. Exempelvis kan två snarlika arbetsuppgifter med samma arbetsbelastning upplevas på två helt olika sätt. Kommunikationen och beslutsfattandet vad det gäller dessa processer kan vara helt olika beroende på vilken arbetsuppgift i fråga. Teorin förklarar att kommunikationen och beslutsfattningen för dessa processer är helt avgörande för den operativa processens framgång. *Behavioral process* har tre subkategorier och dessa heter *decision-making process*, *communication process* och *organizational learning process*.

3.3.2.1 Decision-making process

Beslutsprocesser kan vara långa, svåra och tar ofta väldigt lång tid att genomföra. Ofta involverar en beslutsprocess flera steg som involverar flera anställda med olika befattning och rang. Processen är väldigt lång då ett beslut kan kräva en lång administrativ process där nyckelpersoner ska dela sina åsikter och godkänna frågan innan något kan beslutas. Beslutsprocessens kvalitet kan bedömas enligt följande kriterier, hastighet, flexibilitet och utbud av alternativ. Ett företags beslutsprocesser kan vara få eller många, grundade i operationella data eller finansiella data. Beslutsfattning kan också involvera på olika nivåer, exempelvis ett beslut som tas genom hela företaget, inom ett visst område eller ledningen. Ledningen kan även vara öppna eller stängda för vissa beslutsfattningar eller förslag inom verksamheten.

3.3.2.2 Communication process

Communication process är den process som fokuserar på hur människor kommunicerar i olika situationer genom skrift, kroppsspråk och ord. Vi kommunicerar exempelvis fakta, känslor, uppfattningar och personliga insatser för att genomföra en viss process. Beroende på om personen är i en situation i arbete tillsammans med sina närmaste kollegor, i en annan grupp eller tillsammans med sin chef kan kommunikationen vara helt annorlunda. Relationerna gör att data som delas mellan sina kollegor kan vara helt olika och således ge olika intryck, känslor och åsikter om en viss process. Detta skapar informationsasymmetri mellan de anställda som kan göra att exempelvis en arbetsprocess blir missförstådd och detta skapar således motstånd och svårigheter vid implementering.

3.2.2.3 Organizational learning process

Teorin förklarar att forskare är eniga om att organisatoriskt lärande är viktigt för företagets välmående och överlevnad. Inlärningsprocessen kan delas upp i fyra olika steg och dessa är kunskapsinhämtning, tolkning, spridning och lagring. Denna process varierar mycket beroende på företagets kultur och sätt att arbeta. Exempelvis kan en organisation ha mer behov av utbildning och avsätter därmed mer tid till detta än en annan organisation. Kunskapen kan förvärfvas på olika sätt, exempelvis genom att förvärva företag, datasystem, konsulter och extern/intern utbildning. Beroende på hur utbildningen förvärfvas finns det också särskilda processer för detta. Lagring av kunskap kan göras genom skrift eller taktiska rutiner där kunskapen förs vidare till nästa person på den specifika tjänsten. Organisatoriska inlärningsprocesser efterliknar *decision-making process* och *communication process* genom att det involverar hela verksamheten och utvecklas med tiden. Kvaliteten på inläringen är beroende av huruvida beslutsfattning, kommunikation och rutiner skapas inom verksamheten.

3.4 Användning av teorin i studien

Figur 2 visar hur *process theory* kommer användas inför vår forskning om implementeringsprocessen av IFRS 9.

Figur 2

Övergripande ramverk för forskningsprocessens teori

I denna modell kommer varje delprocess analyseras var för sig. Process är ett begrepp som används i verksamhet när något större projekt eller en förändring i verksamheten ska genomföras. Process är förstådd som en serie av händelser eller aktiviteter som skapar ett resultat (PCN, 2021). Implementeringsprocessen av IFRS 9 från start till slut kommer därmed att undersökas med hjälp av *process theory*. Teorin är fundamental för arbetets datainsamling och analysprocess. Följaktligen tror vi även att vald teori hjälper oss att avskilja oss från tidigare forskning, samt ger arbetet betydenhet då teorin är ovanlig inom forskning på området företagsekonomi.

Teorin har för det mesta användas såsom den beskrivits i kapitel 3.2. Vi valde dock att ej använda *change process* eftersom den undersöker processens aktiviteter och effekter i efterhand. Däremot kommer vi använda både *working process* och *behavioral process*. Under *working process* har vi valt att tolka *operative process* som den övergripande implementeringsplan verksamheter skapat. Operativa processer verksamheter gjort för att

skapa, producera och leverera IFRS 9 i linje med styrelsen och verksamhetens önskemål. Har processen varit uppdelad i olika delprojekt parallellt eller har verksamheten haft en enda serie av delmoment? Planeringen av processen är även en viktig del. Vi undersökte planeringen från den tid standarden blev annonserad fram till att den blev obligatorisk. *Administrative process* undersöker implementeringsprocessen mer djupgående. Här granskade vi varje delmoment och hur de bearbetar in standarden i sina verksamheter. Vad har delmomenten för syfte och vad vill de uppnå med varje genomförd aktivitet i processen? Inom administrativ process har vi tagit en närmre titt på värdering av tillgångar, nedskrivning och säkringsredovisning. Dessa har vi tolkat som administrativa aktiviteter för vårt arbete.

Vidare har även själva processens kvalitet undersökts där vi vill få svar på om något i processen varit extra bra eller om något kunde göras bättre. I *behavioral process* används alla tre delteorier. *Decision-making process* använde vi för att studera huruvida beslutsprocesser fungerat både internt i verksamheten och externt tillsammans med eventuella konsulter, redovisningsexperter och andra tänkbara kandidater. Tanken var att få svar på om beslutsprocessen upplevts krånglig eller smidig, snabb eller långsam och om de involverade haft befogenhet att ta besluten som behövts. Vidare undersökte vi om något hierarkiskt system påverkat beslutsprocessens flexibilitet, tid eller utbud av alternativ. *Communication process* har primärt använts för att granska kommunikationen mellan interna och externa kanaler i implementeringsprocessen. Har alla inom verksamheten blivit informerade vad den nya standarden innebär och hur den ska genomföras? Har IASB varit tydliga vad den nya standarden kommer innebära och har informationen varit förmedlad i god tid? Hur har kommunikationen mellan konsulter och andra inblandade fungerat? *Organizational learning process* använder vi för att ta reda på om det genomförts någon utbildning på IFRS 9. Vi tar reda på om någon eller vilka som blivit utbildade inom verksamheten och hur utbildningen genomförts.

4. Vetenskaplig och empirisk metod

Följande kapitel kommer bestå av den valda vetenskapliga metoden och argument för valet. Vidare kommer tidigare metod i litteraturgranskning tas upp för att kunna argumentera till valet av empirisk metod. Följaktligen kommer en fördjupning av den empiriska metoden ske och hur

vårt urval och genomförande har gått till. Kvalitetskriterier kommer även beaktas och slutligen kommer uppställningen av intervjun presenteras.

4.1 Den vetenskapliga metoden

Vetenskapliga metoden är en viktig del i en vetenskaplig undersökning. Forskningsmetoden ska förbinda forskningsfrågan med den teori som undersökningen grundar sig på. Den empiriska datainsamlingen som skapar en analys och slutsats för forskningen har även en direkt koppling till vald metod (Lind, 2019). I detta kapitel kommer en djupare beskrivning av forskningsfilosofi, forskningsstrategi och forskningsansats presenteras.

4.1.1 Forskningsfilosofi

De två vanligaste forskningsparadigm är positivism och interpretivism (Denscombe, 2018). Denscombe (2018) berättar att positivism använder sig av den naturvetenskapliga forskningmodellen för att undersöka den samhälleliga världen. Det har ett mer objektiva synsätt som sätter stor fokus på fakta och siffror som kan förklara orsaker och konsekvenser av fenomen i den sociala världen. På grund av den objektiva synsätt tas inte tolkningar, upplevelser och känslor upp utan håller sig till den kvantitativa data och statistisk. Interpretivism handlar däremot att betrakta saker och ting från en objektiv position. Detta paradigm utgår från människors tankar och handlingar i den sociala verkligheten. Det kan ses som en motsatt till positivism eftersom tolkningar, upplevelser och känslor tas upp. Men likväl så saknas objektivitet inom interpretivism (Bryman & Bell, 2017). Eftersom interpretivism handlar om människors tankar och handlingar är det en forskare jobb att tolka den sociala fenomen. Forskarens tänkande formas i viss mån av personens erfarenhet och identitet. Interpretivism handlar om att utveckla kunskap genom att studera människors egna erfarenheter och brukar på så sätt oftast förknippas med kvalitativa data (Denscombe, 2018). Eftersom vår forskning handlar om att analysera hur implementeringsprocessen har fungerat hos börsnoterade företag inom finanssektorn samt hur det har upplevts kommer människors erfarenhet och upplevelse vara viktig. Vi har därmed valt att utgå från interpretivism.

4.1.2 Forskningsstrategi

Inom interpretivism förekommer en rad olika forskningsstrategi som man kan använda inom sitt forskningsområde. En forskningsstrategi som har ett nära förhållande till interpretivism är fenomenologi. Likt interpretivism, handlar fenomenologi om den erfarna arbetarens uppfattning och åsikter med utgångspunkt som betonar subjektivitet, beskrivning, tolkning och medverkan. Man tolkar information från den erfarna arbetaren för att skapa en empirisk grund (Denscombe, 2018). Eftersom vår forskning behöver empiri från människor som har jobbat inom implementeringsprocessen för IFRS 9 är detta en passande forskningsstrategi. Några nackdelar med fenomenologi är att det saknar den vetenskapliga betoningen på objektivitet och associeras oftast med beskrivning och inte analys (Denscombe, 2018). Men med vår teori som grund till vårt arbete kommer vi täcka dessa nackdelar.

4.1.3 Forskningsansats

Förhållandet mellan teori och empiri kan representeras på två olika sätt beroende på vilken utgångspunkt man tar. Dessa två kallas för deduktion och induktion. Deduktion bygger sig på teorier och tidigare studier som oftast härleder till en eller fler hypoteser. Genom den insamlade empirin testas hypoteserna för att bekräfta om det stämmer eller inte. Induktion däremot har sin utgångspunkt på resultatet som i sin tur drar generaliserbara slutsatser på grundval av observationer. I enkelhet utgår det från observationer/resultat till teorier (Bryman & Bell, 2017). Utförande av vår forskning kan ses som deduktiv eftersom vår empiri är utformad från vår teoretiska referensram. Samtidigt har det även en nyans av induktion eftersom vi även utgår från vår empiri för att försöka få förståelse över implementeringsprocessen av IFRS 9. Enligt Bryman & Bell (2017) förekomma detta alltmer inom det företagsekonomisk forskningen och presenterar därmed den tredje forskningsansatsen, abduktion. Abduktion är en kombination av deduktion och induktion som övervinner deras begränsningar. Den abduktiva ansatsen inleds med tidigare studier och teorier samtidigt som den även utgår från empiri för att kunna koppla till den teoretiska referensramen. Forskningsansatsen abduktion ses därför passande till vårt arbete.

4.2 Tidigare metod från litteraturgranskning

Valet av metod har även haft inflytande från tidigare metod i litteraturgranskning. Forskningens huvudsyfte är att undersöka hur implementeringen av IFRS 9 upplevts inom finanssektorn. Tidigare forskning i litteraturgranskning visar att den kvalitativa metoden var den mest använda metoden. Sex artiklar använde sig av kvalitativa metoden (Gornjak, 2017; Marzuki m.fl, 2021; Farkas m.fl, 2016; Johannes m.fl, 2018;) fem av kvantitativ (Mechelli & Cimini, 2020; Christensen m.fl, 2016; Morton m.fl, 2012; Yim, 2020) och en använde en mix av båda (Gebhardt, 2016). Forskning som jämför skillnaden mellan IAS 39 och IFRS 9 använde endast den kvalitativa metoden och forskning om adopteringen och implementering av IFRS består till största del av kvantitativ forskningsmetod. Forskning som undersökte IFRS 9 påverkan på den finansiella sektorn använde en mix av båda metoderna. Det finns ett tydligt samband i litteraturgranskning att artiklar som handlar om implementering av IFRS är oftast sifferbaserad medan artiklar som handlar om jämförelse mellan IAS 39 och IFRS 9 är faktabaserad. Artiklar som handlar om IFRS 9 påverkan på den finansiella sektorn är varierande beroende på om de är ute efter effekt eller skillnader efter implementeringen. De studier som undersökte effekten av IFRS använde kvantitativa data eftersom de undersöker frekvenser. De som undersökte skillnader vid implementering använde istället kvalitativ metoden eftersom det öppnar upp för komplexa frågor. I vår undersökning studerade vi implementeringsprocessen från IAS 39 till IFRS 9 samt dess påverkan inom den finansiella sektorn. Vi använde därmed kvalitativ forskningsmetod för att studera implementeringsprocessen av IFRS 9.

4.3 Empiriskt tillvägagångssätt

Huvudsakligen finns det två forskningsmetoder, kvantitativ och kvalitativ. Kvantitativ metod ägnar sig primärt åt att undersöka frekvenser, medelvärden och fördelningar i en statistisk sammanställning (Denscombe, 2018). Fördelen med den kvantitativa forskningsstrategin är att data presumeras ha en logisk och matematisk korrekthet som direkt skapar trovärdighet för läsaren.

Kvalitativ forskningsmetod undersöker mer än endast siffror. Kvalitativa metoder kan genomföras genom att ha intervjuer, läsa dokument, videoobservationer eller frågeformulär (Denscombe, 2018). Metoden ger svar på åsikter, uppfattningar, känslor och erfarenheter kring

ett särskilt problem. Det öppnar upp för komplexa frågor och privilegierad information (Denscombe,2018). Kvalitativa data passar sig därmed utmärkt för att undersöka en implementering av IFRS 9 eftersom forskarna har möjlighet att få höra användarnas åsikter och känslors. Skulle forskarna istället valt en kvantitativ metod för sin forskning så har de bara siffror att använda som argument i olika känslomässiga (Rennstam & Wästerfors, 2015). Den kvalitativa metoden ger en mer djupgående analys av känslor och intryck som ej framgår vid en kvantitativ undersökning. Den kvalitativa metoden används för att undersöka huruvida involverade personer upplevt förändringen från IAS 39 till IFRS 9. Ambitionen är att skapa en trovärdig bild av hur förändringen påverkat de involverade känslomässigt, praktiskt och om det varit en positiv eller negativ erfarenhet.

4.4 Datainsamling, urval och genomförande

I detta kapitel kommer vår datainsamlingsmetod beskrivas där vi kommer använda oss av intervju som vår primära data och dokumentation som vår sekundära data. Dokumentation är till för huvudsyfte att komplementera vår primära data, intervju. Slutligen kommer vårt urval och genomförande presenteras som berättar hur vi har gått till väga för att få fram empiri.

4.4.1 Intervju

För att kunna få empiri behövs en datainsamlingsmetod som kan ge svar på om de involverade tror något kunde ha gjorts bättre före, under eller efter implementeringstiden. Detta har undersökts genom att använda semi-strukturerade intervjuer som metod. Vald intervjustrategi utgår från en sammanställd intervjuguide där forskarna sammanställt ett par frågor som är relaterade till vald teori (se bilaga 1). Intervju kommer därför vara primära data. Dessa intervjuer följer inte strikt intervjuguiden som vid strukturerade intervjuer utan ger forskaren möjlighet ställa spontana följdfrågor. Skulle intervjupersonen förmedla något som väcker forskarens intresse under intervjutillfället skapas möjlighet att studera detta mer djupgående. Intervjupersonen i fråga får även möjlighet att utveckla sina idéer och åsikter om det som känns specifikt viktigt för sin egen del. Nackdelen med semistrukturerad intervju är att det kan vara svårt att uppnå konsistens och att det är baserat på vad människor säger snarare än vad de gör. Intervjuer är även tidskrävande då all producerade data från semistrukturerad intervju inte alltid

är relevant (Denscombe, 2018). För att undvika att intervjupersonerna distanserar sig från ämnet användes planerade följdfrågor. Följdfrågorna kommer att användas för att enkelt återta kontroll över samtalet så att intervjun ej tappar sitt fokus.

Intervjuguiden är utformad efter *process theory* som är teorin arbetet grundar sig på. Anledningen till att vi strukturerar intervjuguiden efter vald teori är för att ha en direkt koppling mellan teori, empiriska data och analys. Intervjuguiden är designad med några frågor kopplade till *working process* och *behavioral process*. I delen för *working process* har vi frågor som berör *operative process* och *administrativ process* i verksamheten. I delen för *behavioral process* valdes frågor för *decision-making process*, *communication process* och *organizational learning process*. Frågorna är formulerade så vi får insikt om hur operativa processer, administrativa processer, beslutsprocesser, kommunikationsprocesser och inlärningsprocesser fungerat vid implementeringen av IFRS 9. Planerade följdfrågor är skrivna direkt under varje huvudfråga som stöd för att styra intervjun i önskad riktning, samtidigt har de även försäkrat oss om att generera alla önskade data. Efter första intervjun valde vi att revidera intervjuguiden. Revideringen gjordes eftersom vi upplevde att intervjuguidens ursprungliga öppningsfråga var för svår och omfattande att inleda med. Denscombe (2018) nämner att första intervjufrågan ska vara enkel och att detta ska göra att intervjupersonen finner sig tillrätta och kan slappna av. Vi valde därmed en öppningsfråga som gav intervjupersonen möjlighet att presentera sig själv och sin roll inom verksamheten.

4.4.2 Dokumentation

För att säkerställa vår information och kunna få en bredare förståelse över implementeringsprocessen av IFRS 9 har vi även använt oss av dokumentation som sekundärdata. Information från dokument brukar för det mesta vara trovärdiga eftersom informationskällan är auktoritativ, objektiv och faktabaserad (Denscombe, 2018).

Eftersom det var svårt att få tillräckligt med intervjutillfällen på grund av rådande omständigheter har vi därför tagit med oss dokumentation. Dokumenten består av information hämtat från olika redovisningsexperters rapporter där de ger organisationer rådgivning hur de ska hantera IFRS 9. Företag som vi har valt ta dokument från och använt oss av är PWC, Deloitte, Sveriges riksbank och *IFRS foundation*. Tyvärr handlar data i dessa rapporter mestadels om skillnader mellan IAS 39 och IFRS 9 och vilken effekt detta får för

redovisningen. Detta gör det svårare att utnyttja data tillsammans med forskningens teori. Vi har därmed inte tolkat dokumenten bokstavigt. I stället valde vi att göra en djupare läsning och göra vissa antaganden för att koppla teori till dokumenten. Denscombe (2018) skriver att data från dokument många gånger inte endast består av ren datainsamling, i stället kan data tolkas för att söka dolda budskap och mönster som kan användas till forskningens syfte. Dokumenten kommer till huvudsakligen användas för *working process* för att argumentera eller motargumentera hur företag har implementerat IFRS 9. Specifikt kommer dokumentation ha en stor fokus på administrativ process där det kommer användas för att förklara hur och varför företag har implementerat värdering av tillgångar, nedskrivning och säkringsredovisning. Eftersom dokumentation är objektiv och inte involverar kommunikation mellan människor går det inte att applicera i *behavioral process*. Därför har vi valt dokumentation som sekundär data.

4.4.3 Urval och genomförande

För att kunna hitta respondenter till intervjuerna bestämde vi oss för att skicka mail till alla svenska börsnoterade företag som använder IFRS 9. Detta har vi gjort genom att använda oss av *Retriever business* där vi har tagit data för alla börsnoterade företag inom finanssektorn. Som tidigare nämnts är börsnoterade företag i fokus för att IFRS 9 är obligatoriskt för just dem efter år 2018. Eftersom IFRS 9 handlar om finansiella instrument vet vi även att finanssektorn är det som har drabbats mest. Vi har därför genom *Retriever business* filtrerat bort alla företag som inte har med finanssektorn och börsnoterade företag att göra. Vi fick därmed 358 träffar. Efter att ha hittat företag som passar in i vårt forskningsarbete har vi tagit ett närmre titt i företagets årsredovisning. I årsredovisning avsåkte vi efter nyckelordet IFRS 9 för att ta reda på om de har implementerat standarden. Ifall de hade implementerat IFRS 9 kontaktade vi antingen företagets e-postadress eller telefonväxel. Efter att ha fått svar från företag som frivilligt ställt upp inför intervjun har vi planerat en lämplig tid som passar båda parterna.

På grund av rådande omständigheter kring spridning av Corona-viruset har vi hållit oss till att använda webbaserade intervjuer. Enligt Denscombe (2018) kan webbaserad intervju motverka intervjueffekten. Intervjueffekten innebär att intervjuarens kön, ålder och etniska ursprung kan ge inverkan på hur mycket information intervjupersonen är villig att ge och hur ärliga de är i sin information. Genom att använda sig av webbaserad intervju kan intervjueffekten motverkas om forskarens identitet döljs. Programvaran vi har använt oss för intervju har varit *Microsoft*

team där man snabbt och lätt kan boka möten. Nedan presenteras en tabell över samtliga intervjuer.

Tabell 3

Lista av respondenter

Respondenter	Företag	Titel	Programvara	Datum	varaktighet
Respondent 1	Investeringsföretag	Senior associates	Microsoft team	21/04/21	34 min
Respondent 2	Bankföretag	Ekonomichef	Microsoft team	29/04/21	38 min
Respondent 3	Investeringsföretag	Koncernredovisningschef	Microsoft team	07/05/21	38 min
Respondent 4	Tillverkningsföretag	Redovisningskonsult	Microsoft team	17/05/21	29 min
Respondent 5	Bankföretag	Koncernchef & Finanschef	Telefonsamtal	21/05/21	40 min

Respondenterna har samtyckt till inspelningen och vi har lyckats få fyra inspelningar varav en inte gick igenom på grund av tekniska problem.

4.5 Kvalitetskriterier inom företagsekonomisk forskning

Bryman & Bell (2017) poängterar att det finns tre viktiga kvalitetskriterier inom företagsekonomi och management som berör bedömningen av forskningen. De tre kvalitetskriterierna är reliabilitet, replikerbarhet och validitet. Följaktningsvis kommer vi förklarar och argumentera varför vi fyller dessa kriterier.

4.5.1 Reliabilitet

Reliabilitet betyder huruvida resultaten vid en undersökning blir desamma om undersökningen skulle genomföras på nytt. Det handlar om ifall informationen är konsistent och logisk. En av de viktiga faktorerna som avgör om ett mått är reliabelt är stabilitet. Stabilitet innebär att resultatet från ett urval respondenter inte fluktuerar. Det betyder att resultaten man får från urvalet respondenter inte ska skilja sig från varandra i någon större utsträckning (Bryman & Bell, 2017). För att stärka reliabilitet i vår forskning, utgick vi från samma intervjufrågor till alla våra respondenter. Vid kvalitativ forskning handlar det om hur väl forskarna utför sina intervjuer och hur väl empiriska data har samlats in (Denscombe, 2018). Vi har därför valt att spela in våra intervjuer för att kontrollera och säkerställa vår reliabilitet.

4.5.2 Replikerbarhet

Replikerbarhet innebär hur replikerbar en undersökning är. Anledningen att replikera en undersökning kan vara många, exempelvis kan det vara att den ursprungliga resultaten inte stämmer överens med andra relevanta studier. Om man ska kontrollera hur reliabelt ett mått är, måste den även kunna replikeras eller upprepas av någon annan (Bryman & Bell, 2017). För att göra vårt arbete replikerbart som möjligt har vi därför beskrivit våra genomföranden utförligt. Hur våra intervjufrågor har utformats och vilka förväntade svar som vi får beskrivs i nästa kapitel.

4.5.3 Validitet

Det sista och i flera avseenden det viktigaste forskningskriteriet är validitet. Validitet handlar om informationen genererat från undersökningar är relevant till forskningen (Bryman & Bell, 2017). För att öka validiteten i arbetet har intervjufrågorna blivit presenterade för vår handledare. Detta fenomen kallas för ytvaliditet vilket innebär att man frågar om innehållet är aktuellt från en expert (Bryman & Bell, 2017). Handledaren har i sin tur gett feedback på vad som bör ta med och vad vi borde tänka på. För kvalitativa undersökningar är det även viktigt med den kommunikativa validiteten. Detta innebär att man i detalj beskriver hur datainsamlingen gick till, vilka urval som gjordes och hur genomförande har gått till (Körner & Wahlgren, 2015).

5. Empiriskt resultat

I den här kapitlen kommer resultatet från respondenterna presenteras med hänsyn till *process theory* modellen (figur 2). För att skapa en tydlig struktur har vi delat empirin i två delar, *working process* och *behavioral process*. Slutligen kommer kapitlen avslutas med en sammanfattning av resultatet.

5.1 Working process

Som tidigare nämnts har *working process* två delmoment, nämligen operationell process och administrativ process. Den operationella processen är den övergripande implementeringsplanen medan den administrativa processen går mer djupgående in på implementeringsprocessens i detalj. Med resultatet från intervjuerna kommer en sammanställning av båda processerna beskrivas nedan.

5.1.1 Operative process

Den operativa processen hos respondenterna såg relativt lika ut hos samtliga, men med några små olikheter. Samtliga har redan vid 2016 diskuterat och undersökt den nya standarden IFRS 9. De flesta verksamheter satte samman en projektgrupp som blev ansvariga för att implementera standarden. Det fanns även något undantag där det i stället var en person som hade det primära ansvaret internt och tillsammans med kollegor och externa hjälpmedel drev projektet. Processens design såg olika ut inom verksamheterna. De flesta hade ingen tydligt designad process inom projektgruppen däremot hade de i stället en bra implementeringsplan. Respondent 1 och 5 hade designat en tydlig process där det fanns vissa fokusområden som ansågs mest intressanta.

Samtliga respondenter har använt sig av någon form av externa hjälpmedel. De externa parterna är IT-firmor, redovisningsexperter och revisionsbolag. Beroende på hur drabbade verksamheterna var av den nya standarden finansierade man även projektet olika. Bankerna blev mest påverkade och har därmed även valt att investerat mer resurser i sin implementeringsprocess än andra. Investmentbolagen blev inte drabbade i samma grad som bankerna och investerade i stället resurser beroende på hur verksamheten såg ut. Respondent 3 hade andelar i bolag som redovisade enligt *local GAAP* och redovisade endast enligt IFRS för koncernen. Respondent 1 hade i stället ett par större dotterbolag där det även redovisas enligt IFRS och behövde därmed lägga mer resurser än de tidigare nämnda.

Tiden för att implementera standarden från 2016 fram till 2018 har ansetts som god. Några upplevde att det kändes lite stressigt mot slutet då det skulle finslipas på de sista detaljerna för att hinna klart till projektets deadline. Men detta förklarade samtliga som en normalitet och att det inte var något speciellt för IFRS 9-projektet. Respondent 2 gick i djupare detalj inom implementeringsprocessen.

Jag tycker vi haft en bra planeringen kring den här processen. Det kanske var mer på slutet när allt skulle finslipas och det började närma sig deadline. Vi kände oss alltid väldigt trygga i processen. Även det arbete vi gjort för att förbereda oss var väl genomfört. Vi hade även stor tro på att systemet skulle fungera när vi väl började använda det. (Respondent 2)

5.1.2 Administrative process

Fokuset på IFRS 9 beror på vilken typ av poster som är viktiga och vilken typ av bolag som använder standarden. Största fokusområdena bland respondenterna har varit klassificering och värdering, nedskrivningar och säkringsredovisning. Samtliga har inte haft samma grad av fokus på alla områden. Det primära målet har varit att lägga tid och resurser både operationellt och legalt på de viktigaste förändringarna i standarden. Det operationella fokuset innebär att standarden ska gå att använda rent praktiskt för de som hanterar de finansiella instrumenten. Det legala fokuset innebär att verksamheten ska uppnå de krav som standarden ställer för att vara giltig enligt IASB och redovisningsexperten. Respondenterna som använde finansiella instrument i den dagliga verksamheten hade fokus på både den operationella och den legala delen. Någon respondent berättade att de endast hade fokus på den legala biten eftersom de inte använde standarden rent operationellt. Respondent 3 förklarar hur de resonerar kring IFRS.

I praktiken bryr sig inte styrelsen om IFRS 9. De bryr sig allmänt om att vi följer reglerna och inte får någon kritik för att vi inte gör rätt för oss. Det finns ett övervakningsinstitut som tidigare var kopplat till börsen och Finansinspektionen som granskade årsredovisningen så att man följer alla regler och så vad det gäller de legala reglerna. Där har vi ju i princip aldrig fått någon kritik. (Respondent 3)

Den administrativa processen bestod av mycket dokumentation som behövde upprättas för att styrka hur man resonerat vid tillämpning av viss metod inom IFRS 9. Här har några respondenter tagit hjälp av externa resurser för att genomföra all dokumentation. Den externa hjälpen var redovisningskonsulter- och rådgivare som dokumenterade det material som respondenterna givit. Anledningen till den externa expertishjälpen var att de ville på bästa möjliga sätt presentera informationen offentligt. Dokumentationen för respondenterna upplevdes även väldigt tidskrävande och detta var något som skulle outsourcas så att de internt kunde fokusera på andra delar i processen. Dokumentationen bestod inte endast av hur noter och annat som skulle presenteras i den finansiella rapporten. Modelleringar och hur standarden skulle hanteras rent operationellt inom verksamheten blev även dokumenterat. Respondent 3 och 4 som inte använde standarden operationellt upplevde att vissa delar av standarden hade blivit något lättare. Rent praktiskt hade de inte upplevt någon skillnad men vid dokumentation och notupplysningar så hade det blivit något smidigare än vid IAS 39.

Värdering och klassificering av tillgångar är en administrativ aktivitet som alla företag har gått igenom. Däremot för vissa respondenter är det den enda aktivitet som de gick igenom vid

implementeringsprocessen. Respondent 3 och 4 upplevde att värdering och klassificering var det enda som påverkade dem och höll stor fokus inom det området. I deras fall hade de inga nedskrivningar som påverkade deras organisation och de hade heller ingen kapacitet att redovisa säkringsredovisning. Respondent 4 berättar att det inte finns någon kapacitet för att säkringsredovisa i deras fall.

Säkringsredovisning skulle vi nog helt ärligt inte ha kapacitet att redovisa. För att klara det skulle jag nog behöva hjälp. Men vi skriver också i vår årsredovisning att vi inte har några säkringsinstrument att tala om. (Respondent 4)

Samtliga bolag la även tid på att prova vilket utfall implementeringen skulle medföra. Här informerar respondenterna om svårigheten med IFRS och nya kraven med förväntade kreditförluster. Eftersom verksamheterna avsätter för förväntade kreditförluster behöver de även göra bedömningar om framtiden. Respondent 2 uttrycker sina personliga åsikter om att reservera kreditförluster.

Tanken att man inte ska vänta in att det har hänt någonting innan man reserverar. I stället har man en framåtblickande syn på det hela så vi sätter av i takt med att de förväntade kreditförlusterna uppstår. Det känns klockrent men det som naturligtvis är jobbigt är ju att hitta metodik och teknik för att genomföra det. Vi vet ju inte heller idag om man tillämpar rätt princip eftersom vi inte får facit förrän längre fram i tiden. (Respondent 2)

Samma respondent nämner även att de förväntade kreditförlusterna blev ytterligare något mer komplicerade att bedöma under Coronapandemin. Respondenten förklarar att IFRS 9 som standard ej tagit hänsyn till sådana här händelser och hur de som använder standarden ska tänka i en sådana situationer som pandemin. Verksamheterna kan i en sådan situation utgå från makroparametrar såsom BNP, arbetslöshet, huspriser och räntor för bästa möjliga tolkning. Parametrarna används tillsammans med de olika redovisningsmodellerna som respondenterna designat utifrån hur de gör sina tolkningar och hur mycket de vill reservera. Respondent 1 förklarar att det är upp till varje bolag att skapa modeller som passar deras verksamhet.

Självklart ger nya standarden mer utrymme för tolkning vad det gäller nedskrivningsmodeller. Det blir mer upp till varje bolag att hitta modeller som passar för dem. (Respondent 1)

Respondent 5 nämner att de praktiskt redovisat enligt de tre stegen som IFRS 9 tar upp. Varje bolag får möjlighet att skapa sina egna tolkningar och modeller för hur nedskrivningar ska

hanteras. Här kan bolagen välja att nedskryva mer eller mindre samt använda modellerna för att hantera denna bedömning beroende på vilken balanspost och kund det handlar om.

Samtliga nämner att de är nöjda med hur processen fungerat och dess slutresultat. Trots att många av respondenterna har förklarat att det varit svårt att veta ifall de gjort rätt vid implementering av IFRS 9 säger de att de ej valt att göra något annorlunda. Kostnaden för implementeringen har mestadels bestått av interna arbetstimmar och den externa resurs som använts. Följaktligen har även kostnaden varit mest beroende på hur pass påverkad bolaget var operationellt. Används standarden mer operationellt ökar kostnaden.

5.2 Behavioral process

Behavioral process undersöker den interna kommunikationen inom verksamheten under implementeringsprocessen. Processen undersöker vem som ta hand om beslut, hur kommunikation inom verksamheten har gått till och hur upplärningen inom verksamheten har fungerat. Med den insamlade empirin från intervju kommer resultatet presenteras nedan.

5.2.1 Decision-making process

Beslutsprocessen i de olika organisationerna som implementerat IFRS 9 har varit relativt identiska. Processen består av en styrelse, en projektgrupp och ibland även en eller flera externa verksamheter som varit inblandade i processen. Styrelsen kommer med förslag till projektgruppen och tillsammans diskuterar de fram hur standarden ska hanteras och vad som kan göras för att uppnå bästa effekt. Projektgruppen tar sedan förslaget vidare och undersöker om förslaget är genomförbart tillsammans med de som är involverade. Följaktligen gör projektgruppen olika simuleringar för att testa olika utfall som förslaget kan ge för verksamheten. Projektgruppen rapporterar sedan in all information från simuleringen till styrelsen. Informationen bearbetas sedan av styrelse som antingen godkänner eller nekar förslaget. Blir förslaget godkänt verkställs det och blir i framtiden reviderat om något oförutsägbart skulle inträffa. Blir förslaget däremot nekat så börjar beslutsprocessen om till dess att styrelsen får in ett förslag som de kan godkännas. Respondent 2 berättar om vad styrelsen förväntar sig vid implementering av IFRS 9.

Styrelsen ville ha tydlig information om vilka ekonomiska och verksamhetsmässiga effekter standarden skulle medföra vid olika alternativ. Månadsvis rapporterade vi i projektgruppen då utfallet av reserveringarna hela tiden var uppdaterade med vilken effekt det blev. Sen kvartalsvis gav vi ju ut med en officiell rapport. (Respondent 2)

För respondent 4 har projektgruppen ett unikt samarbete med CFO där de tillsammans bollar idéer med varandra. Respondenten upplever att hen har fria händer men att det är CFO som tar sista beslutet. Respondent 4 förklarar att han ger sina förslag och detaljer för att få processen att fungera.

Jag har ingen beslutsrätt alls egentligen men jag bollar med CFO men jag har ganska så fria händer. Han är absolut inte nere i detaljer och pekar. Vi bollar med varandra och informerar tydligt om det finns något som jag känner mig osäker på. Alla PM går förbi redovisningsutskottet i styrelsen för att godkännas. Men det är CFO som håller kommunikationen mellan mig och redovisningsutskottet. Jag jobbar egentligen direkt under honom. (Respondent 4)

5.2.2 Communication process

Processen har involverat IASB, externa resurser, intressenter, styrelse, projektgrupp och användare. Kommunikation mellan dessa parter har gjorts med hjälp av möten, mailkonversation och den finansiella rapporten. IASB har enligt de flesta respondenterna varit ute i god tid med information om standarden. Det upplevdes dock som att det tog lång tid innan de fick veta hur IFRS 9 i slutändan skulle bli. Dock visades en viss förståelse på grund av standardens komplexitet. Respondent 1 nämner att det tog tid innan standardens slutgiltiga version utgavs från IASB.

Jag uppfattade det som att mycket var oklart länge hur det skulle se ut i den slutliga standarden. Detta gjorde ju att vi fick förhålla oss mycket till olika former av utkast från IASBs sida. (Respondent 1)

Däremot använde de flesta inte IASB som informationskälla. En av flera respondenterna valde i stället att utgå från den informationen som andra redovisningsexperter och revisionsfirmor förmedlade. Respondent 3 förklarar att den primära informationskällan för IFRS 9 var redovisningsexperter i deras fall.

Jag förlitade mig egentligen mer till redovisningsexperter. Att de hade den informationen jag behövde och att de var uppdaterade. Det blev mer effektivt eftersom de tagit fram den "tvättade" (relevanta) informationen jag behöver. Jag är inte

tillräckligt intresserad av att se exakt vad de skriver. De skriver ju också väldigt mycket och ofta så. (Respondent 3)

Samtliga respondenter har på något sätt varit i kontakt med redovisningsexperter och revisionsfirmor kontinuerligt under hela processen för uppföljning. Anledningen till detta var att hela tiden försäkra sig om att de implementeringar som gjorts var enligt kraven för IFRS 9.

Kommunikationen mellan respondenterna och intressenter har blivit tydligt informerade i den finansiella rapporten. Information som kommuniceras var hur verksamheten kommer bli påverkat, hur de har hanterat standarden och vad som kommer att göras. Justeringar på redovisningsposter och vad det innebär är även tydligt förklarade.

Styrelsens huvuduppgift har egentligen varit att kommunicera till projektgruppen eller den som är ansvarig hur de önskar att hantera IFRS 9. Bortsett från detta har styrelsen inte kommunicerat på något sätt med någon annan involverad i processen. Projektgruppen har istället haft det primära ansvaret för kommunikationen mellan de interna och externa kanalerna. Kommunikation gjordes i form av ett fåtal möten eller skrift där man mestadels informerade och besvarar frågor.

5.2.3 Organizational learning process

Den organisatoriska inlärningsprocessen har påverkat olika beroende på vilken bransch det gäller. För investeringsbolag har det endast påverkat projektgruppen som har hand om IFRS 9. Projektgruppen får sina utbildningar genom externa revisionsbolag varav mycket av det specifikt kommer från redovisningsexperter. Utbildningen är väldigt varierande och kan komma antingen genom föreläsning, personlig undervisning eller forum. Respondent 3 berättar vilken typ av utbildning som användes i implementeringsprocessen.

Bland annat satt jag ju med i PWCs forum där man träffades var tredje månad. Forumet kallas IFRS round table där diskuterades och informerades om standarder och sådana här djupare grejer. (Respondent 3)

Som även tidigare nämnt har en av respondenterna berättat att de endast fokuserade på den legala delen och tog endast åt sig den relevanta informationen för företaget från redovisningsexperter. När projektgruppen har fått tillräckligt med kunskap om IFRS 9 förmedlar de sedan vidare till koncernen. Projektgruppen meddelar styrelsen hur IFRS 9

processen pågår samtidigt som de förmedla vidare deras kunskap till dotterbolag. Detta gjorde de antingen i form av workshop eller personlig utbildning

För banker är det en större del av organisationen som är i behov av kunskap över IFRS 9. Utöver projektgruppen är även styrelsen och olika delar av banksektorn påverkad av IFRS 9. Beroende på deras befattning inom verksamheten får de olika nivå av utbildning. Företagsrådgivare behövde utbildning på en styrelsenivå för att kunna fortsätta med rådgivning medan de flesta av personalen behövde få en förståelse över hur redovisningen påverkas. Mycket av den organisatoriska inlärningsprocessen har skett internt och på grund av rådande tider har mycket av det varit elektroniskt. Respondent 2 beskriver vilken typ av utbildning de använde i processen.

Ja de här digitala utbildningarna har ju varit väldigt enkla. Utbildningarna har varit anpassade utifrån banken och hur man jobbar. Väldigt övergripande information och hur man ska kunna använda det är rent praktiskt. Sen för styrelsen var det på en annan nivå. (Respondent 2)

För respondent 5 hade de haft globala utbildningar för alla inom ekonomiavdelning och kreditavdelning. De som var involverade i projektgruppen fick teoretisk utbildning i början av implementeringsprocess. När projektgruppen sedan visste hur standarden skulle användas rent praktiskt blev övriga anställda utbildade. Utbildningen för de anställda genomfördes internt. Respondent 5 beskriver att de använde mer praktisk än teoretisk utbildning.

Vi gillar det praktiska och har genomfört denna utbildning internt för de som på något sätt behöver hantera IFRS 9 i sin tjänst. Styrelsen fick även utbildning men då var det mer teoretiskt. (Respondent 5)

5.3 Sammanfattning

Från resultatet av intervjuerna förekommer det många likheter trots de olika branscherna. Inom *operative process* har alla våra respondenter redan planerat hur de ska ta till sig standarden år 2016. Standarden utförs av en projektgrupp som kan varieras antingen från en individ till flera. Extern hjälp har även tagit till hänsyn och varieras från verksamhet till verksamhet. Däremot har IFRS 9 drabbat olika verksamhet i olika grader. Banker har lagt betydligt mer resurser jämfört med de andra verksamheterna för att få IFRS 9 and funka.

I *administrative process* har olika verksamhet lagt olika tyngd på vilken område de vill fokusera på. Alla respondenter har ägnat sig åt klassificering och värdering av tillgångar. Däremot har bara vissa av respondenterna tagit åt sig justering av nedskrivning samt säkringsredovisning. Banker specifikt har lagt mycket tid och resurs på nedskrivning för att få det att fungera medan vissa investeringsbolag har endast fokuserat på klassificering och värdering av tillgångar.

Decision-making process genomfördes med hjälp av muntlig eller skriftlig avstämning. Besluten godkändes i de flesta fallen direkt och behöver sällan godkännas av flera parter. Inom processen består det av styrelsen, projektgrupp och ibland av extern hjälp. Styrelsen blir kontinuerligt förmedlad om implementeringsprocess och är även dem som ger godkännandet av processen. Detta har varit likt för alla respondenter.

Communication process upplevdes tydlig av samtliga respondenter. Processen har involverat IASB, externa resurser, intressenter, styrelse, projektgrupp och användare. Kommunikation mellan dessa parter har gjorts med hjälp av möten, mailkonversation och den finansiella rapporten. Inga av respondenterna har upplevt problem med kommunikation eller missförstånd under implementeringstiden.

Organizational learning process blev en väldigt varierad process eftersom utbildningsmetoderna varit olika. Utbildning gjordes på olika nivåer inom verksamheterna och genomfördes genom interna workshops, digitala utbildningar eller externa föreläsningar. Inlärningsprocessen har varit mest betydande för bankerna och de få investeringsbolag som använder sig av standarden praktiskt. Internutbildning gjordes främst av projektgruppen och de externa föreläsningarna genomfördes av revisionsfirmor eller redovisningsexperten.

6. Analys av empiri

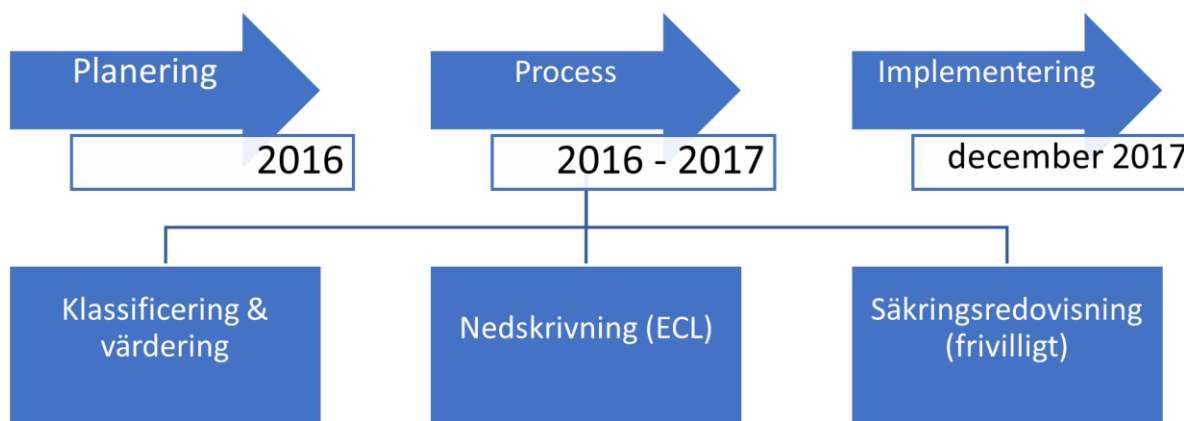
I detta kapitel kommer vi nu att analysera innehållet med hjälp av teorin och tidigare litteratur som tidigare har blivit nämnt. Som tidigare kommer vi analysera varje process för sig och slutligen presenteras sammanfattning.

6.1 Working process

Resultatet som den empiriska data har givit har använts för att skapa en modell av hur *working process* kan se ut vid implementering av IFRS 9 (se figur 2).

Figur 2

Strukturen på working process

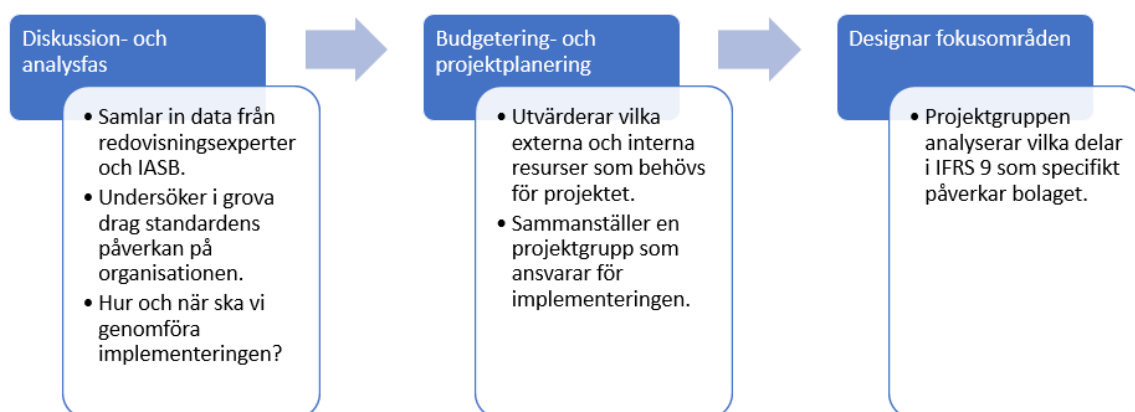
Första steget består av en fas som endast består av datainsamling och planering. I andra steget utförs faktiska arbetet där interna och externa aktiviteter leder till ett genomförande. Det tredje steget består av implementeringsfasen där projektgruppen tillsammans med samtliga involverade slutför det sista och slutligen implementerar IFRS 9. De tre översta stegen är vad vi har bestämt att kalla för *operative process*. Inom de tre nedre stegen har tre grenar brutits ut där fokuset är att ändra IAS 39 till IFRS 9. Dessa tre grenarna är huvudsakligen de stora förändringarna när det kommer till IFRS 9 och vi har valt att kalla dessa för *administrative process*. En djupare analys om varje process presenteras nedan.

6.1.1 Operative process

Gervin (1999) skriver att framgångsrik produktutveckling är direkt påverkad av en genomtänkt strategi- och planeringsprocess. Efter att ha sammanställt och granskat empirin är vi eniga om att strategi- och planeringsprocessen är viktiga delar vid implementeringen av IFRS 9. Den operationella processen för implementeringen av IFRS 9 ser ut som i figur 3.

Figur 3

Strukturen på operative process

Det framgår tydligt att graden av inflytande standarden medför på verksamheterna har en direkt koppling till processens signifikans. Respondenterna som redan 2016 insåg att standarden skulle ha ett stort inflytande på verksamheten har gjort IFRS 9 till ett större projekt. Respondenter som i diskussion- och analysfasen insåg att IFRS 9 ej skulle medföra några större förändringar passerade i princip helt det andra steget. Exempelvis förklarade respondent 4 att de ej blivit särskilt påverkade och att de därmed kunde gå direkt in i mål. Respondent 4 har därmed förklarat: Först får man en massa mejl och rekommendationer att vi bör ta itu med standarden snabbt och att det är bråttom. Vidare förklarar de att standarden kommer påverka alla företag jättemycket. Där fick vi ta ett steg tillbaka och fundera på om det kommer påverka så mycket som de säger. Vi gick därför rakt på mål och insåg att det inte skulle påverka oss särskilt mycket.

Processer bedrivs av anställda med högre befattning inom organisationen för att säkerställa kvaliteten, revidera vid behov och slutligen landa i det önskade resultatet (Gervin, 1999). IFRS 9 projektet bedrevs huvudsakligen av styrelse/VD tillsammans med en projektgrupp bestående av anställda med högre ekonomiska befattningar. Ingen av respondenterna har haft en process som varit en enda serie av delmoment för att genomföra implementeringen. I stället gjordes antingen en övergripande plan eller bedrevs olika delprojekt parallellt i processen. Följaktligen har flertalet respondenter arbetat proaktivt för att hela tiden ligga i framkant för att sedan jobbat reaktivt när ny information om standarden utges. Respondenterna som inte ansåg sig särskilt berörda av standarden gjorde inte något större förarbete i processen istället höll man sig uppdaterad och arbetade reaktivt.

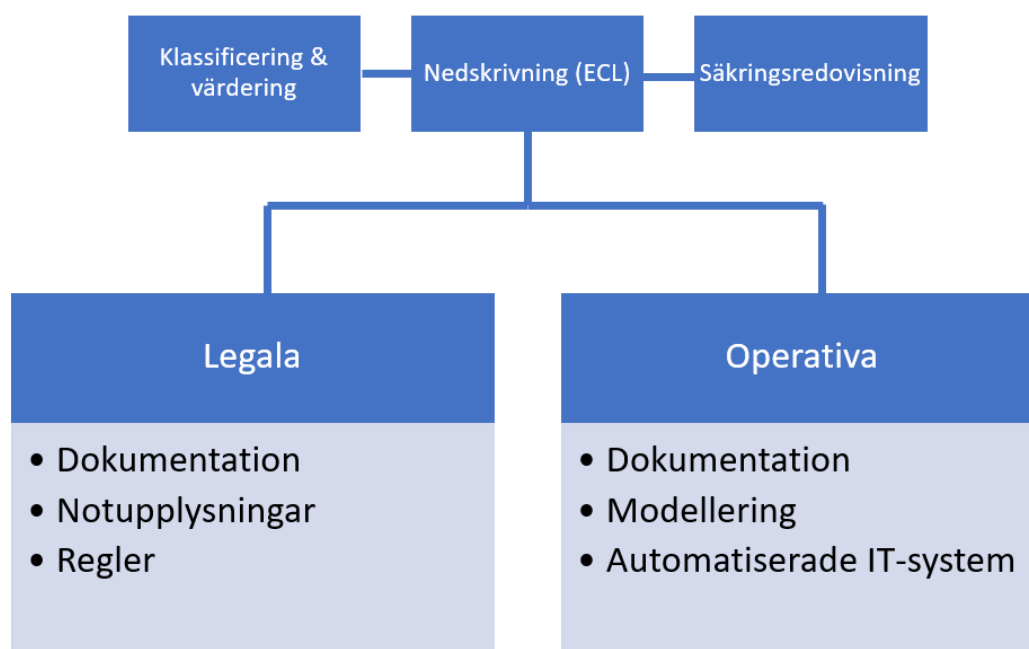
Resurser som investerades i projektet hade även en direkt koppling till standardens påverkan. Största förändringen som påverkade här var säkringsredovisning och nedskrivningar för kundfordringar. Respondenterna som använder dessa finansiella instrument i den dagliga verksamheten utvecklade nytt IT-system eller nya redovisningsmodeller för att hantera förändringen. Bankerna utvecklade tillsammans med en IT-leverantör ett automatiserat system för hantering av posterna. Redovisningsmodellerna skapades tillsammans med redovisningsexperter och konsulter.

6.1.2 Administrative process

Gervin (1998) skriver hur teorin förklarar att de administrativa aktiviteterna är helt avgörande för den operativa processens framgång. Dessa aktiviteter har vi tolkat som klassificering och värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Den administrativa processen har sett olika ut i samtliga verksamheter. Efter att ha studerat processen djupare har vi kunnat dra några slutsatser. Processen utgår från vad respondenterna anser som viktiga förändringar i IFRS 9. I processens första skede bearbetar och tolkas information given från redovisningsexperter och IASB för att analysera vad som är viktigt. Från resultatet av respondenter har vi lärt oss att det finns legala och operativa delar i de administrativa aktiviteterna. Efter att ha gjort en analys kan de sedan utvärdera hur mycket resurser som behövs investeras i projektet och ifall de behöver göra operationella eller legala förändringar för implementeringen. I figur 3 visualiseras den administrativa strukturen.

Figur 3

Strukturen för de administrativa aktiviteterna.

Administrativa delen av implementeringen används primärt om standarden var kopplad till poster som används i den dagliga verksamheten. Posterna som fick störst förändring och som blev mest tidskrävande var kundfordringar. Respondenterna upplevde egentligen ingen effekt på resultat- och balansräkning, men hur de behövde resonera och redovisa praktiskt förändrades. I stället för att göra nedskrivning av en kundfordring när något plötsligt uppstår görs i stället en kreditförlustsreserv vid förvärv av fordran. IFRS 9 som standard är bra på det sättet att nedskrivning görs mer framåtblickande, något som respondenterna upplever som klockrent. Däremot har respondenterna upplevt att det är omständligt och tidskrävande att hitta metodik och teknik för att genomföra kreditförlustsreserver på framtida antaganden.

Den legala delen av implementeringen påverkar samtliga respondenter då den berör notupplysningskrav och regler som måste följas. Respondenterna har berättat att denna del är viktig för den finansiella rapportens kvalitet. Det är viktigt att följa de reglerna så att det inte finns någon risk att få kritik eller anmärkningar på redovisningen. Vi drar slutsatsen att detta har ekonomiska skäl men även en önskan om bibehållen legitimitet.

Som tidigare nämnt finns det tre stora förändringar med IFRS 9 som är klassificering & värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Vid implementeringsprocessen har samtliga respondenterna följt rekommendationer från redovisningsexperternas information. PWC's dokumentation (2017) upplyser om att finansiella instrument ska efter första förvärv klassificeras och värderas till rättvist värde. Respondenternas poster som har blivit påverkade har klassificerats och värderats om efter behov. Följaktligen har de redovisat till rättvist värde genom upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde av resultaträkning. Beroende på typ av post som hanteras redovisar de med hjälp av en av de tre nämnda metoderna. Respondenterna som har behövt applicera den nya framåtblickande nedskrivningsmetoden har följt de tre stegen enligt IFRS 9. Bankerna och vissa investeringsföretag har redovisat kreditförlustreserver för 12 månader framåt. Respondenterna förklarar att posten för kreditförlustreserv inte har haft alldeles för drastiska förändringar trots den nya framåtblickande redovisningen. Slutligen har säkringsredovisning varit relativt detsamma men lättare att förstå och tolka, precis som dokumentationen hade beskrivit det. Däremot har vissa av respondenterna fortfarande valt att inte ha med det i deras redovisning.

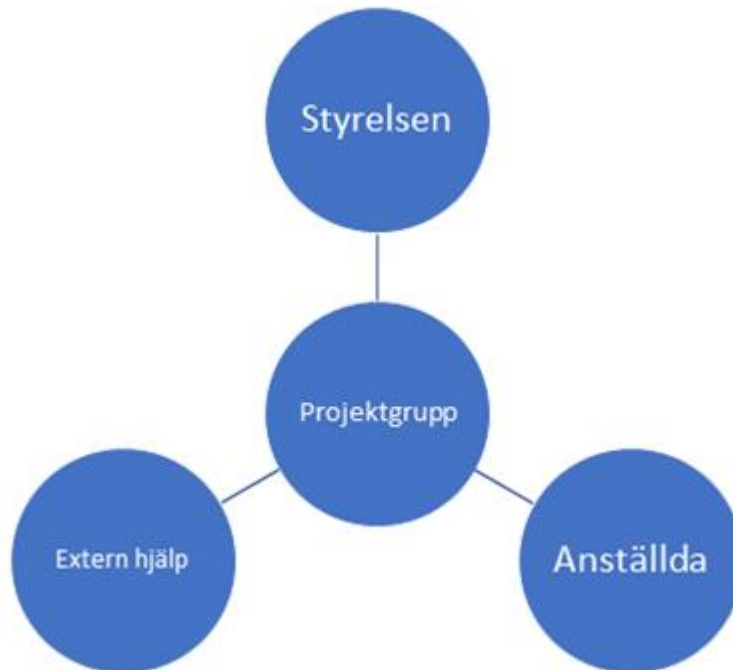
Från tidigare litteratur har Marazuki m.fl (2021) nämnt att några av utmaningar när det kommer till implementeringsprocessen av IFRS 9 är att få en trogen representation av verkligt värde, identifiering av finansiella instrument före redovisningskriterier och omfattningen av riskhanteringen för att minska manipulationen vid identifiering av affärsmodeller. Resultaten från respondenterna har haft liknande problem med osäkerheten hur trogen deras representation av verkligt värde är. Respondenterna har nämnt att de har försökt spegla deras poster till ett rättvisande bild så gott det går men vet inte ifall det de har gjort är tillräckligt förrän bokslutet. Respondenterna har däremot inte haft några problem med identifiering av finansiella instrument eller upplevt manipulation vid riskhantering.

6.2 Behavioral process

Vid en sammanställning av alla respondenterna har kommunikation inom de flesta företag sett ut som figur 4.

Figur 4

Strukturen för behavioral process

Projektgruppen som har hand om IFRS 9 får extern hjälp från antingen redovisningsexperter eller It-tekniker. Kunskapen de får från extern hjälp förmedlar dem vidare till anställda och dotterbolag, beroende på vilken bransch det innebär. Samtidigt uppdaterar projektgruppen om IFRS 9 implementeringen till styrelsen. Processen kommer få en mer noggrannare analys genom att undersöka de tre mindre del teorierna, nämligen *decision-making process*, *communication process* och *organizational learning process*.

6.2.1 Decision-making process

Gervin (1998) nämner att beslutsprocess kan vara långa och kan ta sin tid. Det är en process som kan involverar flera steg som kan i sin tur involvera fler anställda med olika befattning och rang. Kvaliteten på beslutsprocessen bedöms av hastighet, flexibilitet och utbud av alternativ. Av våra intervjuer från respondenter har beslutsprocessen sett i princip detsamma. Inom projektgruppen har det bara varit få personer inblandade, maximalt 5. Detta gör att gruppen kan snabbt komma fram till ett beslut och förmedla vidare till styrelsen. Vem som tar hand om beslut brukar för det mesta vara styrelsen.

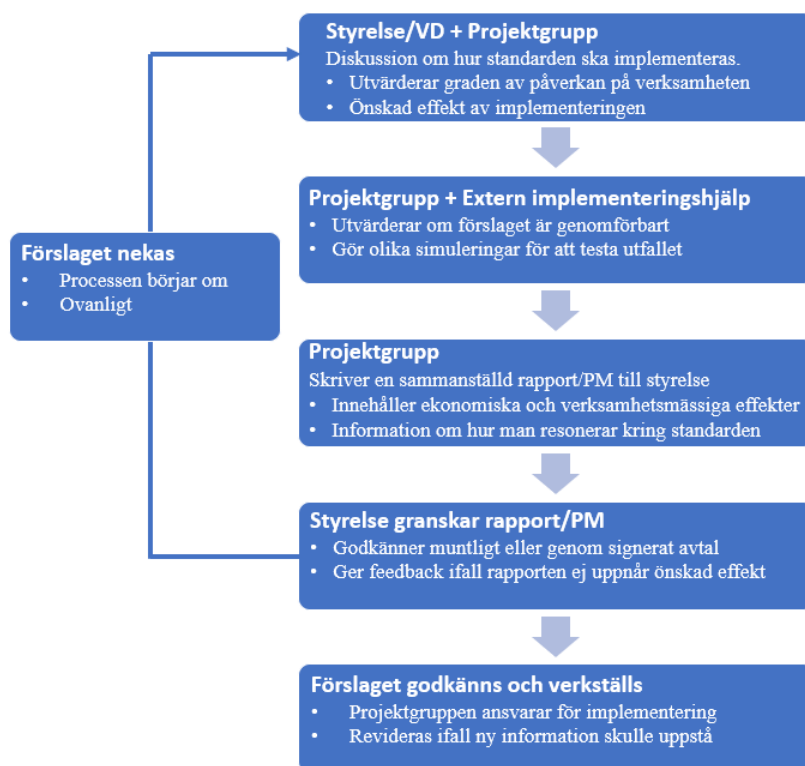
Styrelsen ger oftast förslag hur de vill att IFRS 9 ska hanteras medan projektgruppen ser till att det passar in i styrelsen ramverk. Eftersom projektgruppen består av relativt få personer är de även flexibla till styrelsens önskemål. Vid två instanser (respondent 3 och 4) har det bara varit en individ som håller ansvar för hela projektet och det märks tydligt hur flexibla de är jämfört med de andra grupperna.

Utbud av alternativ är relativt få. Det är oftast självklart vad som behövs ändras inom redovisningen eftersom det stora fokuset ligger på klassificering och värdering, nedskrivning och säkringsredovisning. Vid tvivel eller behov av råd kontaktar projektgruppen externa hjälp som i sin tur påverkar hur beslut ska hanteras. Kvalitetsprocessen har alltså varit relativt snabb och effektiv.

Beslutsprocessen för implementeringen av IFRS 9 skulle kunna visualiseras som i modellen nedan (se figur 5).

Figur 5

Beslutsprocessen vid implementering av IFRS 9

6.2.2 Communication process

Kommunikation kan varieras beroende på vem man kommunicerar med. En anställd roll och befattning kan ge olika reaktioner. Om en konversation sker mellan två kollegor kanske man uttrycker sig mer, medan om det är mellan en anställd och en chef är man lite mer tillbakadragen och formell av sig (Garvin, 1998). Detta kan skapa informationsasymmetri mellan anställda och i sin tur leda till missförstånd eller förlänga implementeringsprocessen.

Från empirin av respondenterna visar det sig att informationsasymmetri inte har förekommit under implementeringsprocessen. Kommunikationen har varit klart och tydligt mellan styrelsen och extern hjälp. Några faktorer till en klar och tydlig kommunikation kan vara storleken på projektgruppen. Som tidigare nämnt kan man som en liten grupp komma fram till snabbare beslut och det blir lättare att informera varandra. Ju fler det är vid en grupp desto längre tid tar det att informera varandra och i sin tur en långsammare beslutsprocess. Kommunikation mellan kollegor gör det även till en mer öppen dialog som gör att mer information kan flöda fritt. För styrelsen har kommunikation även där varit rätt bra enligt våra respondenter. Förslag från styrelsen är klara och tydliga och uppdatering som projektgruppen för till styrelsen blir uppskattad.

Däremot när det kommer till IASB råder det fortfarande tveksamheter om standarden som har implementerat har gjort på rätt sätt. Många av respondenterna nämner att de är fortfarande osäker om de har gjort rätt och får inte svar ifall deras framåtblickande metod har gjort korrekt. Kommunikationen mellan IASB och projektgrupp verkar i detta fall ensidigt och många har därför valt att vända sig till redovisningsexperter. Redovisningsexperter har vid många fall varit med i hela implementeringsprocess för de flesta respondenternas. De ger snabb respons och rekommendationer som får processen att gå i en bra hastighet.

6.2.3 Organizational learning process

Av empirin som vi har fått fram har olika företag gått tillväga på olika sätt när det kommer till den organisatoriska lärningsprocessen. Det finns däremot likheter beroende på vilken bransch man analyserar inom finanssektorn. Som tidigare nämnt har Gervin (1998) skrivit att inlärningsprocessen kan delas upp i fyra olika steg vilket var kunskapsinhämtning, tolkning, spridning och lagring.

Inom kunskapsinhämtning var det nästan detsamma för alla respondenter. Projektgruppen var de som tog åt sig den största delen av IFRS 9-informationen från redovisningsexperter. För banker behövde även styrelsen och andra inom organisationen lika mycket kunskap som projektgruppen. Däremot var graden av kunskapsinhämtning inte lika stor för varje grupp och varierar beroende på vilken bransch man undersöker. Eftersom IFRS 9 påverkar för det mesta del banker, krävs det mer kunskap om IFRS 9 för just den sektorn. Medan för investeringsbolag krävdes det betydligt mindre.

När det kommer till tolkning beror det på hur informationen har tolkats och använts från redovisningsexperter. Som tidigare nämnt har två av respondenterna endast fokuserat på den legala delen av IFRS 9 och har endast använt sig av den "tvättade" information för sitt företag. Respondent har alltså tolkat informationen som det absolut minimala för att IFRS 9 ska ses som giltig. För resterande av respondenterna har de flesta tolkat och använt IFRS 9 som de borde göra enligt IASB. Dessa respondenter har använt sig av dokument och fått hjälp av redovisningsexperter för att även kunna få det funka operativt.

Spridning av information och kunskap har även här varit lite varierande beroende på branscher. Det branscherna har gemensamt är att spridning av kunskap kommer från projektgruppen. Däremot till vem kunskapen sprids till varierar lite från bransch till bransch. För investeringsbolag räckte det med att informera styrelsen om IFRS 9 och att även utbilda dotterbolag om hur standarden ska användas. För banker var i princip alla inom företag informerade om standarden varav några av dem fick en utbildning på en styrelsenivå. Däremot har inte implementeringen av IFRS 9 riktigt påverkat personalens arbetsuppgifter mer än att de ska ha kunskap om att det finns.

Lagring av kunskap innebär hur kunskap behålls inom företag. Detta kan förekomma antingen genom skrift eller rutiner. För de flesta respondenterna förekommer detta genom IT-verktyg eller vid årsredovisning. Företag som inte har blivit allt för drabbad av IFRS 9 nämner det endast vid årsredovisning för legitimitets skull. Banker däremot lagrar sin kunskap inom skrift och rutiner.

6.3 Sammanfattning

Operative process för implementeringsprocessen såg olika ut beroende på verksamhetens storlek, typ och grad av påverkan av IFRS 9. Respondenterna som hade en större organisation hade fler inblandade i projektet internt. Organisationer som använde de finansiella resurserna i den dagliga verksamheten påverkades mer än de som endast hade dessa poster noterat i koncernredovisningen. Slutligen så blev även vissa mer påverkade av andra och detta beror på dess typ av verksamhet. Exempelvis om organisationen beskrevs som bank eller investmentbolag krävdes olika typer av resurser.

Administrative process tog oss djupare in på processen där vi studerade huruvida de stora delarna av IFRS 9 hanterats. Inom administrativ process höll vissa företag endast till legala delen av IFRS 9 medan banker och vissa investeringsbolag gick djupare för att den operationella delen ska fungera. Säkringsredovisning, nedskrivning samt klassificering och värdering var de stora förändringarna. Säkringsredovisning och nedskrivning av kundfordringar blev den mest tidskrävande processen där det även investerades mest resurser. Värdering och klassificering hade inte så stor påverkan eftersom de flesta redan redovisade de flesta posterna till verkligt värde.

Inom *behavioral process* hänger mycket av delprocesserna ihop med varandra. Kommunikationen har varit relativt detsamma för alla respondenter och man kan tydligt se ett mönster. *Decision-making process* har beslutfattandet sammanfattat genom figur 5. Till stor del är det styrelsen som ger förslag och tar beslut. Projektgruppen har däremot fortfarande fria händer till att utöva hur de vill och den externa hjälpen de får vägleder projektgruppen till rätt beslut. Eftersom de flesta projektgrupp består av få medlemmar är de relativt snabba och flexibla.

I *Communication process* har kommunikationen mellan extern hjälp, styrelsen och projektgruppen varit tydliga. Det verkar inte ha förekommit någon informationsasymmetri från respondenterna och uppgifter och förslag från styrelsen har varit tydliga. Precis som *decision-making process* kan en bidragande faktor varit storleken på gruppen. Ju fler personer desto fler måste bli informerad. Kommunikationen mellan IASB brister däremot eftersom många respondenter fortfarande är osäkra ifall implementeringen är korrekt och får inte svar förrän bokslutet. Man har därför försökt vända sig till extern hjälp för att redovisa ett rättvisande bild.

Slutligen inom *organizational learning process* har det varierat beroende på vilken bransch som analyseras. När det kommer till kunskapsinhämtning har det varit relativt detsamma. Tolkning har skiljt sig åt beroende på hur olika företag ser på IFRS 9. Ju mindre IFRS 9 påverkar företagen, desto mer vill de endast hålla sig till den legala delen av implementeringsprocessen. Även på spridning av kunskap och information skiljer det sig åt beroende hur mycket IFRS 9 påverkar dem. För banker berör det mycket fler personal jämfört med investeringsbolag och tillverkningsbolag. Banker behöver därför anpassa deras utbildning beroende på personalens befattning. Lagring av kunskap är även här lite varierande och beror även på om företag har implementerat det på en operativ nivå. På en legal nivå håller de flesta företag endast inom årsredovisning. På en operativ nivå lagras kunskapen genom IT användning, skrift och rutiner.

7. Slutsats

Sista kapitlet består av tre delrubriker. Rubrikerna består av en sammanfattning på hela uppsatsens innehåll och slutsats, studiens bidrag och slutligen rekommendationer till framtida forskningsområden. I första delen kommer vi diskutera om forskningsfrågan är besvarad, vilket resultatstudien genererat samt den analytiska slutsatsen. Andra delen av kapitlet presenterar vi på vilket sätt studien bidragit och för vem eller vilka som information skulle kunna vara användbar för. I sista delen har vi kritiskt granskat uppsatsen och presenterar därefter studiens brister. Vi kommer även göra rekommendationer till framtida forskningsfrågor.

7.1 Implementeringsprocessen av IFRS 9

Studiens syfte var att undersöka implementeringsprocessen av IFRS 9 och hur kommunikation inom företaget har varit under processen. Med användning av Gervins (1998) *process theory* och dokumentation har vi kunnat fått svar på hur processen har sett ut i olika verksamheter inom finanssektorn.

Huvudsakligen är det tre stora förändringar som har skett vid förändringen från IAS 39 till IFRS 9. De tre ändringarna har varit hur man klassificerar och värderar tillgångar, hur nedskrivning ska utföras och hur säkringsredovisning ska hanteras. Dessa tre ändringarna har

vi klassificerat som *administrative process* inom vår teori för att få djupare förståelse över hela processen.

Resultatet vi har fått från respondenterna har varit varierande. Det skiljer sig mycket beroende på hur mycket IFRS 9 har påverkat företagsposter. För banker exempelvis har IFRS 9 fått en stor påverkan och har på så sätt blivit tvungna att implementera standarden både på en legal och operationell nivå. För verksamheter som tillverkningsföretag har IFRS 9 inte haft en stor effekt och har därmed endast fokuserat på att implementera kraven för det legala. Vid många fall har verksamhet på legal nivå endast hållit sig till att omvärdera tillgångar till verkligt värde av resultaträkning och övrigt totalresultat samt upplupet anskaffningsvärde.

Vid klassificering och värdering av tillgångar har många företag inte haft problem med att identifiera och värdera poster. Många företag har sedan tidigare värderat posterna till verkligt värde vilket betydde att det enda som behövdes var att klassificera om till rätt grupp om där fanns ett behov. Däremot är många av respondenterna osäkra när det kommer till trogen representation av verkligt värde. Respondenterna har nämnt att de har försökt spegla deras poster till ett rättvisande bild så gott det går men vet inte ifall det de har gjort är tillräckligt förrän bokslutet.

Med implementering av IFRS 9 har nedskrivning fått en framåtblickande redovisning. Verksamhet som har hand om utlåning ska redovisa förväntade kreditförlusterna utifrån risken att låntagaren inte kan betala under de 12 kommande månaderna. Detta i sin tur har påverkat posten kreditförlustreserver. Till svar från våra respondenter har kreditförlustreserver inte haft några drastiska förändringar sen implementeringen av IFRS 9. Men det har varit ett stort projekt för banker eftersom kreditförlustreservsposten är specifikt anpassad för varje låntagare.

När det kommer till säkringsredovisning har det varit varierande om verksamhet vill tillämpa det eller inte. Säkringsredovisning är frivilligt att tillämpa och kan ge bidragande effekt till riskhantering. För företag som endast har hållit sig till legala nivån av implementering av IFRS 9 har många av dem uteslutit att tillämpa säkringsredovisning. Banker och stora investeringsbolag har däremot tagit det till en operativ nivå och använder det i deras riskhantering.

Slutligen har kommunikation inom företag varit en viktig delprocess inom implementering av IFRS 9. Kommunikationen består av tre grupper: projektgruppen, styrelsen och extern hjälp. Storleken på dessa grupper varierar beroende på storleken i verksamheten. Styrelsen förmedlar

förslag och ramverk på hur de vill IFRS 9 ska tillämpas. Projektgruppens uppgift är att utföra styrelsen önskemål och få det att fungera inom företaget med hjälp av extern hjälp från redovisningsexperter. Projektgruppen delar upp uppgifterna till delprojekt där varje delprojekt lägger sin fokus på antingen klassificering och värdering av tillgångar, nedskrivning och säkringsredovisning. Efter har utfört delprojekten förmedlar projektgruppen till styrelsen som sedan ger en konfirmation på deras förslag. När implementeringsprocessen är färdig förmedlar projektgruppen deras kunskap till anställda genom utbildning.

7.2 Studiens bidrag

Detta avsnitt beskriver de bidrag som har gjorts av denna forskning. Forskningen har skapat en bättre förståelse av implementeringsprocessen av IFRS 9 som har bidragit till den teoretiska, den empiriska och den praktiska forskningen. Vidare kommer vi förklara hur det har påverkat varje del.

7.2.1 Teoretiska bidraget

Tidigare forskning så som Gebhardt (2016); Mecheli & Cimini (2020) har undersökt varför IFRS är viktigt och vad för effekt IFRS bidrar med, samtidigt finns det även väldigt få studier som har fokuserat på implementeringen av IFRS. Vid tidigare forskning har det även mest frekvent använts *institutional theory* (Maruzuki m.fl, 2021; Horton m.fl, 2012) och *stakeholder theory* (Farkas, 2016; Mechelli & Cimini, 2020). Som tidigare nämnts så kan det vara svårt att tillämpa dessa teorier i en undersökning där en implementeringsprocess granskas. Vår studie har bevisat att *process theory* som vanligtvis används vis produktutveckling och inom psykologi även kan tillämpas i en undersökning på implementeringsprocess av IFRS (Gervin, 1998). *Process theory* har för första gången använts för att förklara implementeringen av IFRS 9. Denna teori har hjälpt oss att ta fram det empiriska data som behövs för att besvara på vår fråga problematisering och kan användas för att framtida forskningen för implementeringsprocess.

7.2.2 Empiriska bidraget

Som tidigare nämnts finns flertal studier på varför företag implementerar och vad för blir effekten av att implementera IFRS (Gebhardt 2016; Mecheli & Cimini 2020). Studien som vi

genomfört bidrar till att förklara hur IFRS implementeras. Forskning inom den finansiella sektorn har gjorts tidigare men väldigt få studier har gjorts inom Sverige. Vidare finns det ingen empiriska data som förklarar implementationsprocessen för IFRS 9. Vi har därför med vår undersökning bidragit med att förklara hur implementationsprocessen fungerar för IFRS 9 inom den svenska finansiella sektorn.

Ytterligare har vår studie bidragit till tidigare litteraturforskning. Rene m.fl (2018) har i sin studie dragit slutsatsen att kreditförlustreserver anses vara en börda men att denna metod ger en mer objektiv, hållbar och framåtblickande rapportering. Vår studie stärker denna slutsats eftersom den empiriska datan har givit samma svar. Implementeringsprocessen av IFRS 9 medför några komplicerade redovisningsmetoder som upplevs omständliga men att det känns mer hållbart och säkert. Gornjak (2017) har i sin slutsats förklarat att bytet från IAS 39 till IFRS 9 skulle vara en utmaning för de finansiella instrumenten. Vidare beskriver hon att anledningen skulle vara den nya principen om att redovisa framåtblickande i stället för historiskt. Implementeringsprocessen för IFRS 9 enligt vår studie ger samma slutsats som Gornjak (2017).

7.2.3 Praktiska bidraget

Inom den praktiska delen har vårt forskningen bidragit till den finansiella sektorn, redovisnings standardsättare och redovisningskonsulter. För den finansiella sektorn har forskningen bidragit till företag som funderar på att implementerar IFRS men är osäkra till hur. Vår studie har förklarat problematisering som kan förekomma för olika företag och vad de kan tänka på för att göra implementeringen smidigare. Gornjak, (2017) undersökte skillnaderna mellan IAS 39 och IFRS för att förbereda verksamheter inför implementeringen. Studien vi gjort kompletterar hennes arbete genom att undersöka hur processen har fungerat efter standarden blivit implementerad.

Vidare har studien även bidragit till redovisnings standardsättare som FAR med att ge dem ett perspektiv till vilka problem som har uppstått för olika företag inom finansiella sektorn. Genom att visa vilka problem som kan tillkomma med nya standarder kan redovisnings standardsättare göra framtida standarder lättare tillgängligare och enklare att använda.

Slutligen har vårt forskningen även bidragit till redovisningskonsulter som *the big four* med att ta upp de mest förekommande problem för finanssektorn. Med vår studie kan

redovisningskonsulter identifiera problemet snabbare och göra implementeringsprocessen smidigare för företag inom finansiella sektorn.

7.3 Begränsningar och framtida forskning

Under studiens gång har vi kommit till insikt med att några brister har kunnat identifieras. Dessa brister är primärt mängden empiriska data och avgränsningen vi gjort till Sverige i en studie på ett internationellt regelverk. Empiriska data har varit en utmaning att införskaffa och anledningen till detta har varit den rådande coronapandemin, potentiella respondenter som befann sig i processen har bytt arbetsplats, samt att flertalet ej haft tid att delta i studien. En annan brist för studien är att vi ej haft några respondenter som befunnit sig utanför processen projektgrupp. Resultatet av detta blir att vi endast fick projektgruppens perspektiv på processen. Det hade varit synnerligen intressant och relevant att även få exempelvis styrelsens, de externt involverade eller de interna användarnas åsikter. Något som kändes avsaknad då vi tolkat den del av teorin som består av *behavioral process*.

Som förslag tycker vi det vore intressant att genomföra en studie på hur implementeringsprocessen av IFRS ser ut i olika länder, förslagsvis mellan de nordiska länderna. Alternativt en studie som undersöker implementeringsprocessen av en IFRS-standard mellan länder som är med i EU eller ej. Sista förslaget till framtida forskning är att göra en studie utifrån redovisningsexperternas perspektiv vid en implementeringsprocess.

Referenser

- Christensen, H. B, Hail, L, & Leuz, C. (2013). Mandatory IFRS reporting and changes in enforcement. *Journal of accounting and economics*, 56(2-3), 147-177. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2013.10.007>
- Siciliano, G. (2019). Has IFRS enhanced accounting uniformity? *Accounting in Europe*, 16:3, 313-339. doi: <https://doi.org/10.1080/17449480.2019.1632468>
- Gornjak, M. (2017). Comparison of IAS 39 and IFRS 9: *The Analysis of Replacement*. *Journal of management, knowledge and learning*, 6(1), 115-130.
- Marton, J. (2017) The Role and Current Status of IFRS in the Completion of National Accounting Rules – Evidence from Sweden, *Accounting in Europe*, 14:1-2, 207-216, DOI: <https://doi.org/10.1080/17449480.2017.1301672>
- Mechelli, A, Cimini, R. (2020). The effect of corporate governance and investor protection environments on the value relevance of new accounting standards: the case of IFRS 9 and IAS 39. *Journal of Management and governance*, <https://doi.org/10.1007/s10997-020-09551-9>
- Marzuki, M. M, Abdul, R, Abdul, R, Ainulashikin, M, Natasha, M, R, Wan, A, Wan, A. (2021). Issues and challenges of IFRS 9 in Malaysian Islamic financial institutions: recognition criteria perspective. *Islamic accounting and business research*, 6(2), 239-257, DOI: 10.1108/JIABR-04-2020-0100
- Rene, J Dedy, D, Abdullah, M. (2018). The preparation of the banking industry in implementing IFRS 9 financial instruments (a case study of hsbc holdings plc listed on London stock exchange of year 2015-2017). *International journal of economics and financial issues*, 8(6), 124-136, DOI: <https://doi.org/10.32479/ijefi.7280>
- Huian, C. M. (2013). Accounting for Financial Assets and Financial Liabilities According to IFRS 9, *Scientific Annals of Economics and Business*, 59(1):27-47 DOI:[10.2478/v10316-012-0002-0](https://doi.org/10.2478/v10316-012-0002-0)
- Christensen, B. H. Lee, E. Walker, M. & Zeng, C. (2015), Incentives or Standards: What Determines Accounting Quality Changes around IFRS Adoption?, *European Accounting Review*, 24:1, 31-61, DOI: 10.1080/09638180.2015.1009144

- George, H. J., Serafeim, I. (2013), Does Mandatory IFRS Adoption Improve the Information Environment? *Contemporary Accounting Research*, 30(1), 388–423 doi:10.1111/j.1911-3846.2012.01159.x
- Yim, S. (2020), The Influence of IFRS Adoption on Banks' Cost of Equity: Evidence from European Banks, *Sustainability*, 12, 3535, doi:10.3390/su12093535
- Gebhardt, G. (2016) Impairments of Greek Government Bonds under IAS 39 and IFRS 9: A Case Study, *Accounting in Europe*, 13:2, 169-196, DOI: 10.1080/17449480.2016.1208833
- Lin, S. Riccardi, N. W. & Wang, C. (2018), Relative Effects of IFRS Adoption and IFRS Convergence on Financial Statement Comparability, *Contemporary accounting research*, 36(2), 588-628, doi:10.1111/1911-3846.12475
- Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial accounting theory*. Mc Graw-hill education.
- Rennstam, J. & Wästerfors, D. (2015) *Från stoff till studie: om analysarbete i kvalitativ forskning*. 1 upplagan. Studentlitteratur.
- Visma (2021, april 11), Extern redovisning - vad är extern redovisning? <https://vismaspcs.se/ekonomiska-termer/vad-ar-extern-redovisning>
- Grant Thornton (2021, may 7). IFRS <https://www.grantthornton.se/tjanster/radgivning/finansuell-rapportering/IFRS/>
- IFRS (2021, april 11). *IFRS 9 financial reporting*. <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ifrs-9-financial-instruments.html/content/dam/ifrs/publications/html-standards/english/2021/issued/ifrs9/#about>
- Gervin, A. D. (1998). The processes of organization and management, *Sloan management review*, 39, 33-50
- Deloitte (2021, may 7) Europe adopts regulation requiring IAS by 2005. <https://www.iasplus.com/en/news/2002/June/news504>
- IFRS foundation. (2021, april 15). *Who uses IFRS standards?*. <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/>
- Körner. S & Wahlgren. L., *Statistiska metoder*, Lund: Studentlitteratur AB, 2015
- Bryman. A & Bell. E, *Företagsekonomiska forskningsmetoder*, tredje upplaga, Liber AB, 2017

European commission (2021, may 7) Financial reporting.

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/company-reporting-and-auditing/company-reporting/financial-reporting_en

Project competence network (2021, may 7) vad är processor?

<http://pcn.se/content/vad-%C3%A4r-processor>

IFRS foundation (2021, maj 9) IAS 39 financial instruments recognition and measurement

<https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-39-financial-instruments-recognition-and-measurement/>

Chua, F. W. & Taylor, L. S. (2008), The rise and rise of IFRS: An examination of IFRS diffusion, *J. Account., Public Policy* 27, 462–473
doi:10.1016/j.jaccpubpol.2008.09.004

Kieso, E. D. Weygandt, J. J. Warfield, D. T. (2020), *Intermediate accounting IFRS edition*, fourth edition, John wiley & sons inc

Mackenzie, B. Njikizana, T. Coetsee, D. Chamboko, R. Colyvas, B. Hanekom, B & Selbst, E (2013), *Wiley IFRS 2013: Interpretation and application of IFRS*, John wiley & sons inc.

Bodle, A. K. Cybinski, J. P. & Monem, R. (2016), Effect of IFRS adoption on financial reporting quality: Evidence from bankruptcy prediction, *Accounting research journal*, 29-3, 292-312, Doi: 10.1108/ARJ-03-2014-0029

André, P. Filip, A. & Paugam, L. (2014), The Effect of Mandatory IFRS Adoption on Conditional Conservatism in Europe, *Journal of Business Finance & Accounting*, 42(3) & (4), 482–514, doi: 10.1111/jbfa.12105

Chu, J. Heo, K. & Pae, J. (2019), Does a Firm's Corporate Governance Enhance the Beneficial Effect of IFRS Adoption?, *Sustainability*, 11:3, 885, doi: <https://doi.org/10.3390/su11030885>

Byard, D. Li, Y. & Yu, Y. (2010), The Effect of Mandatory IFRS Adoption on Financial Analysts' Information Environment, *Journal of accounting research*, 49:1, DOI: 10.1111/j.1475-679X.2010.00390.x

PWC global (2017). IFRS 9 financial instrument: understanding the basic.

<https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-9/ifrs-9-understanding-the-basics.pdf>

Deloitte (2016), IFRS 9 Financial instruments - High level summary

<https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/ru/Documents/audit/ifrs-9-financial-instruments-en.pdf>

Sveriges Riksbank (2018), Ekonomiska kommentarer IFRS 9 – den nya redovisningsstandarden för redovisning av kreditförluster
<https://www.riksbank.se/globalassets/media/rapporter/ekonomiska-kommentarer/svenska/2018/ifrs-9--den-nya-redovisningsstandarden-for-redovisning-av-kreditforlust.pdf>

Deloitte (2021), International accounting standards committee
<https://www.iasplus.com/en/resources/ifrsf/history/resource25>

Sveriges Riksbank (2018). Finanskrisen 2007-2010
<https://www.riksbank.se/sv/finansiell-stabilitet/riksbankens-uppdrag-inom-finansiell-stabilitet/krishantering-vid-en-finansiell-kris/finanskrisen-2007-2010/>

IFRS (2021) Global standards for global markets
<https://www.ifrs.org/use-around-the-world/why-global-accounting-standards/>

Konsumenternas (2021) Innan du tar ett bolån
<https://www.konsumenternas.se/lan--betalningar/lan/bolan/innan-du-tar-ett-bolan/>

SVT (2018) Finanskrisen – Vad var det som hände?
<https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/finanskrisen-vad-var-det-som-hande>

Swedishbankers (2020) Den svenska finansmarknaden
<https://www.swedishbankers.se/fakta-och-rapporter/svensk-bankmarknad/den-svenska-finansmarknaden/>

Ekonomifakta (2018) Finanssektorns funktioner
<https://www.ekonomifakta.se/Artiklar/2008/Oktober/Finanssektorns-funktioner/>

Ekonomifakta (2020) Företagens storlek
<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/Foretagande/Naringslivet/Naringslivets-struktur/>

Bilagor

Bilaga 1 Intervjuguide

Inledningsfråga:

Skulle du/ni vilja presentera er själva och er roll inom verksamheten?

Operative process:

Skulle ni kunna berätta om hela processen från start till slut?

- Fanns det något oförväntat som dök upp i processen som ni inte var förberedda?

Har ni på något sätt förberett er inför förändringen från IAS 39 till IFRS 9. Isf hur har ni förberett er?

Administrative process:

Vem har varit involverad i er process att ändra till IFRS 9?

- Hur många involverade? Någon extern hjälp? (Konsulter, revisionsbolag etc?)
- Varför har dessa varit involverade, vad hade de för funktion i implementeringsprocessen?

Vad anser ni som de viktigaste delmomenten?

- Fanns det några avgörande åtgärder i implementationsprocessen som varit extra viktiga?

Decision-making process:

Hur har beslutprocessen gått till vid implementering?

Communication process:

Upplevdes det att processen varit tydligt kommunicerad i verksamheten? (Vad ska göras? Hur ska vi göra detta?)

- Upplever ni att IASB tydligt kommunicerat hur standarden skulle bli?

Organizational learning process:

Har IFRS 9 påverkat de som inte varit involverade i implementeringsprocessen?

- Om JA, vad har ni använt för metod för att underlätta deras arbete? (Utbildning?)

Intressefrågor:

Eftersom IFRS 9 är en principbaserad redovisning så skiljer det lite från IAS 39 som är regelbaserad. Har det varit svårt att kunna förstå IFRS 9?

- Högre kostnad? Har ni någon uppskattning på kostnaden i stora drag?

Om ni skulle gjort om det igen? Hade ni gjort något annorlunda?

Hade ni kunnat göra något i implementationsprocessen bättre?